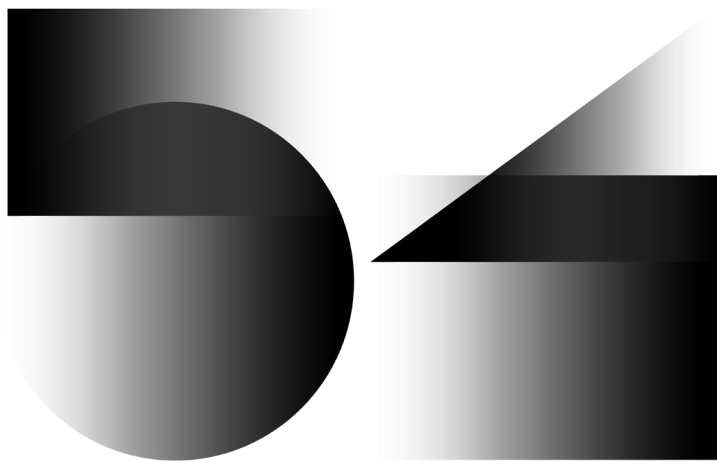

Ratkovićeve večeri poezije

Ratkovićeve večeri poezije

Bijelo Polje 2024.

IZDAVAČ
JU Ratkovićeve večeri poezije

ZA IZDAVAČA
Kemal Musić, direktor

REALIZACIJA
Elvira Badžić, Izet Erović, Azra Mulić, Aleksandar Srdanović, Edin Smailović, Stefan Vukićević

PRIPREMA I DIZAJN
Stefan Vukićević

TIRAŽ
200

ŠTAMPA
VBR Grafika

SAVJET JURVP
Edin Smailović, Elvira Badžić, Jasmin Ćorović, Marinko Vorgić, Danilo Lompar

SCENARIO
Obrad Nenezić

ŽIRI
Prof. dr Olga Vojičić Komatina (predsjednica) MNE, Damir Šabanović MNE, prof. dr Dobrivoje Stanojević SRB, Ivica Prtenjača HRV, prof. dr Dženan Kos BiH

03 | Septembar
Utorak

10:00h |

KAKO ODZVANJAJU MOJI KORACI
Promocija zbornika literarnih radova i otvranje likovne izložbe (zbornik na crnogorskom, makedonskom i albanskom jeziku), srednjoškolaca iz Crne Gore, Sjeverne Makedonije i Kosova
Učestvuju zastupljeni autori:
Vojin Nedović, Ajna Mulić, Nikolina Barać i Vasil Musić
Moderator: Rafet Mulić

12:00h |

BAJKA O DUHU
Književna radionica za srednjoškolce
Radionicu vode: Milka Španjević i Edin Smailović
Gost radionice: Darija Žilić

14:00h |

DUHA RADI
Izložba fotografija i audio sadržaja sa Ratkovićevih večeri poezije (od 1971. do 2023.)
Na otvaranju govori: Kemal Musić
Moderator: Elvira Badžić

18:30h |

IZVAN GRANICE
Otvaranje izložbe slika akademske umjetnice Marije Radusinović

19:30h |

SVEČANO OTVARANJE 54. RVP

20:00h |

ENO GA, PO MORU TEČE LIM (Međunarodno pjesničko veče)
Učestvuju: Balša Brković (Crna Gora); Emilio Nigro (Italija); Darija Žilić (Hrvatska); Jelena Žugić (Srbija); Almir Zalihić (Bosna i Hercegovina); Mustafa Akar (Turska); Daniela Andonovska Trajkovska (S. Makedonija)
Program vode: Zana Gardašević i Moamer Kasumović

21:00h |

ONO ŠTO ZOVEM ZABORAV
Monodrama po tekstu Lorana Movinjea
Teatarska postavka i izvođenje: Filip Grinvald

04 | Septembar
Srijeda

12:00h |

BAJKA O DUHU
Književna radionica za srednjoškolce
Radionicu vode: Milka Španjević i Edin Smailović
Gost radionice: Dobrivoje Stanojević

14:00h |

JEDNOM ČU SE SUSRESTI SA MNOM
Promocija knjige „Smedervska jesen pozna“ Dobrivoja Stanojevića
Učestvuju: Nađa Đurković, Radoman Čecović i autor
Poeziju govori: Magdalena Smolović

17:30h |

RAZLOG ZA PJESMU
Promocija knjige „Miris moga mjesta“ Marie Terese Albano (na crnogorskom i italijanskom jeziku)
Učestvuju: Olga Vojičić Komatina, Edin Smailović i autorka
Poeziju govori: Magdalena Smolović

19:00h |

CENTAR MOG SVIJETA
Promocija knjige „Centar mog svijeta“ Obrada Nenezića
Učestvuju: Vanja Kovačević, Kemal Musić i autor
Stihove govore: Slađana Bubanja i Aleksandar Srdanović
Moderator: Izet Erović

20:00h |

ENO GA, PO MORU TEČE LIM (Međunarodno pjesničko veče)
Učestvuju: Stanka Rađenović Stanojević (Crna Gora); Maria Teresa Albano (Italija); Ilhan Pačariz (Srbija); Borče Panov (S. Makedonija); Miljan Guberinić (Srbija); Danilo Lompar (Crna Gora); Amar Ličina (Srbija); Enver Muratović (Crna Gora)
Program vode: Zana Gardašević i Moamer Kasumović

05 | Septembar
Četvrtak

10:00h |

BAJKA O DUHU
Književna radionica za srednjoškolce
Radionicu vode: Milka Španjević i Edin Smailović
Gost radionice: Petar V. Arbutina

12:00h |

PROGRAM ZA MLADE PJESNIKE
Promocija knjige prošlogodišnjeg dobitnice Nagrade Ratkovićevih večeri poezije za pjesnike do 27 godina Anđele Bulajić
O knjizi govore: Petar V. Arbutina i autorka
Nastup finalista ovogodišnjeg konkursa RVP za pjesnike do 27 godina i proglašenje dobitnika prve, druge i treće nagrade i uručenje nagrada
Učestvuju: član žirija i finalisti RVP
Moderatorka: Azra Mulić

17:30h |

RAZGOVORI
Okrugli sto: „Uticaj književnih festivala na razvoj regionalne književne scene“
Učestvuju: Miljan Guberinić (Smederevska pjesnička jesen - Srbija); Omer Mićijević (Mostarsko kulturno ljetno - Bosna i Hercegovina); Stanka Rađenović Stanojević (Knjiga pod feral - Crna Gora); Elias Rebronja (Family – Srbija); Kemal Musić (Ratkovićeve večeri poezije – Crna Gora)
Moderator: Edin Smailović

20:00h |

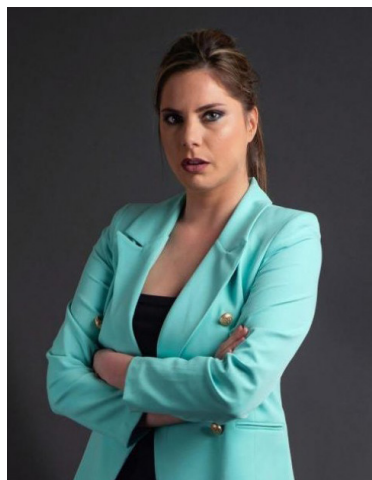
OSMI SMRTNI GRIJEH
„Samo pošteno, pa ko koga zajebе“ ili „Osmi smrtni grijeh“ Duhovita drama
Tekst i režija: Obrad Nenezić
Igraju: Moamer Kasumović i Omar Bajramspahić

21:00h |

DODJELA NAGRADE "RISTO RATKOVIĆ"
Obrazloženje žirija, dodjela Nagrade, predstavljanje laureata

**DOBITNIK NAGRADE
"RISTO RATKOVIĆ"
ZA 2024.**

Jovana Bojović

Jovana Bojović rođena je 1989. godine u Podgorici. Diplomirala je dramaturgiju na FDU Cetinje, a master akademske studije dramaturgije završila na FDU u Beogradu. Autorka je više nagrađenih i realizovanih dramskih tekstova (Otvoren kraj, Mirovna misija, Đevič kamen, Slobodno vrijeme ili tamno je svijetlo,) i scenaristkinja TV serije - Božićni ustanak, dugometražnog igranog filma Požari, kao i kratkog igranog filma Nadolaženje/Overcaming. Objavila je knjige poezije S glavom u torbi (prva nagrada na konkursu Ratkovićeve večeri poezije, za mlade pjesnike) i Magla: vidljive tačke, Moj korak je lak, to će me koštati (izbor iz poezije (Enklava 2023). Drame i poezija su joj prevođeni na engleski, italijanski, norveški, poljski i grčki jezik. Docent je na predmetu Filmski i televizijski scenario i prodekan za nastavu na Fakultetu dramskih umjetnosti na Cetinju.

LOŠ DAN

ništa nikom neću da kažem šta mislim
o vremenskoj prognozi o sutrašnjem danu
kad me pitaju šta mislim o umjetnosti nekad
neću da im kažem ni šta mislim o umjetnosti danas
ako ja uopšte i mislim o umjetnosti
ako ja uopšte i mislim o bilo čemu
osim o samoj sebi sebičnoj
neću da pričam o mladim ljudima koji dolaze
ne znam samo odakle a ne znam ni gdje mogu da idu
neću reći ništa nikom šta mislim
taman posla da ću da dam intervju
pa da svi čitaju ono što sam rekla
neću da dajem savjete o kuvanju
sve ću svoje sama sebi da skuvam i pojedem
kako se izliječiti kako istegnuti mišiće a ne pokidati ih
zadržaću za sebe joga pokrete i mantre
nikom neću da spašavam glavu nikog da branim
nikog neću da krivim i učim pameti
neću nikom da izjavljujem osjećanja
neću nikom da pišem pisma poruke mejlove

ništa neću da čitam što mi neko pošalje
neću da iznosim svoje mišljenje
a tek svoje cijenjene stavove
sve se to meni vidi
u očima
ko umije da gleda
ko ne umije
jebiga

BUDUĆIM PJESNICIMA I ONIMA KOJI TO NEĆE POSTATI

evo kako će krenuti
bezazlešno
pročit ćeš nekoliko knjiga dobrih i loših pisaca
pričaćeš sa nekim dobrim i lošim piscima
počćeš polako da razlikuješ uvaljivače
svojih novih izdanja
od skornjih intelektualaca koji stoje po ćoškovima
i uobražene elite kojoj se podrazumijeva da poznaješ
njihov lik i djelo
neće ti se mnogo svidjeti ni jedni ni drugi ni treći
ti ćeš biti neko četvrti ti ćeš donijeti
vlastiti izraz na krilima nove poetske misli
onda ćeš uzeti svoj računar i shvatićeš
tvoja bijedna iskustva u kombinaciji sa maštom
nisu vrijedna ni kafanske priče ni književnosti
više se nećeš podsmijevati gore navednim grupacijama
počćeš da piješ i pokušavaćeš da doživiš
bilo kakvu vrstu iskustva na silu
samo da nešto izađe iz ljuštore
u goreu slučaju pisaćeš citirajući poznate autore
no iz ljuštore neće izaći ništa vrijedno
onda ćeš se pustiti svakodnevnom životu
ići ćeš u prodavnicu u biro rada u opštinu po uvjerenja
imaćeš uredne seksualne odnose

sve ono o pisanju će jednostavno iščeznuti
onda će jednog jutra popodneva ili večeri
samo da te zasvrbi oko ili dlan ili će čaša da padne
ili će komšinica da psuje gledajući u telefon

nećeš znati zbog čega ali uzećeš računar
počćeš da pišeš ali ne o oku čaši i komšinici
nešto drugo će izlaziti ize tebe nije bitno šta
u ovom stanju ćeš biti neko vrijeme
svakodnevni život će početi da trpi
sve dok ne dodješ do neke jadne cjeline
a onda ćeš da staneš čvsto na noge
ponijećeš svoj rukopis nekome
ko ne pripada nekoj od gore navedinih grupacija
ili ćeš u jednoj od njih pronaći
jednog dostojnog tvojih riječi
dobićeš komentar da imaš talenta
ali samo da doradiš ovo ili ono
svakako reći će ti da obavezno nastaviš da pišeš
u svakodnevni život ćeš po prvi put zakoračiti kao heroj
ubrzo ćeš postati heroj sa jednim izdanjem iza sebe
doživjećeš dobre i loše kritike i one osrednje
to se tebe neće mnogo ticati
nova rupa će se otvarati polako pred tobom
dobro poznati mehnaizmi
svakodnevni život iskustvo bježanje u alkohol
posao rad red očekivanje iznenađujućeg momenta

sve će ti otkazati poslušnost
sada bi trebalo sve ispočetka na teži način
sve je na tebi
ispitivaćeš nove i stare mehanizme
do kraja tvog jadtog i sjajnog života
ako bude moralo
ako ne bude moralo
odustaćeš
biće pjesnika i bez tebe

OBESPRAVLJENI

zarivenu u debelo meso života
opet me je napolje izbacila površina noći
ljudi su se borili za nešto i za nekog
mislili su da polažu prava na nešto i na nekog
među njima ja i jedan čovjek prazan
toliko prazan da je njegova praznina odjekivala
iza vještačkog smijeha kojim se vješto služio
nisam mogla da ga vidim jer gledam samo kroz lica
oči me opterećuju oblici tijela me opterećuju
oblici su dosadne bespotrebne prepreke
nezasitih potrošača
februar je u sebi nosio sve druge febreare

jednom rukom rezanje strahova
drugom zalijevanje zelenih vijenaca budućnosti
umorna sam ali to nije strašno
moj umor traje oduvijek i protezaće se
kao debela mačka do samog kraja
ali ja više ne vidim horizont
samo ljude koji urliču da su
obespravljeni
vidim njih
i čovjeka praznog nikad bližeg mom odustajanju
pitam se
šta bi se desilo kad bismo prazan čovjek i ja
zasijali u gomili shavtivši
da imamo pravo na nebo
znam šta bi se desilo
san bi se ugasio

**UČESNICI CENTRALNOG
KNJIŽEVNOG PROGRAMA
54. RVP**

Emilio Nigro

Emilio Nigro, pisac i novinar, pozorišni kritičar i pjesnik, porijeklom je iz Kalabrije - Italija.

Njegovo prefinjeno, kulturno, intenzivno, duboko i nikad banalno pero dovelo ga je do mnogih nagrada širom Italije, među kojima je vrijedno pomenuti nagradu Niko Garone (Sijena 2011.). Prošle godine je bio među deset dobitnika međunarodne nagrade „Knjiga naroda“ (“The book of the people).

Među njegovim publikacijama, ističu se “Spezza il pane” (Prelomi hljeb) (Eretica, 2019. Salerno) i Provincia Cronica (Hronična Provincija) (Teomedia, 2016). Njegova najnovija zbirka, pod naslovom “Edipo in fuga” (Edip u bjekstvu) prevedena je na arapski i objavljena u međunarodnim novinama Alarabi Aldžadid – jednim od najvećih novina u arapskom svijetu.

Njegovi stihovi su znak nade, poziv na stvaranje mostova koji ujedinjuju, u svijetu gdje vladaju podijele. Oni su spoljašnje manifestacije unutrašnjosti i pozvani su da svjedoče o podzemnom, nevidljivom, intimnom.

Nigrove pjesme – sve bez naslova, ali obilježene mjestom i datumom sastava, gotovo kao da su stranice intimnog dnevnika ili tekstovi sa konceptualnog albuma – nesumnjivo se odnose na trenutke života, na izgubljene bitke, pokušaje, neuspjehe i pobjede, iskustva koja autor upija sa stranica prošle ili novije istorije, književnosti, svakodnevnog života u intimnom razgovoru između sebe i između sebe i čitaoca.

Golo granje koje je potresao Grekale
zidovi izgrizeni topovskim đulima
uzburkano more ispred ostrva
čamac koji ga izaziva.

Ja sam takav
pripadam stijeni
dvoboju oluje
usamljenom zalivu. I golom.
Pripadam razgovoru sa mrtvima
plaču jer nemam ruke
koje mogu da stisnem prilikom slavlja i
aplauza.

Zato što ne treba
za čuvare kaveza
pripadati vjetru.
Treba postati tuđi ljudi
divne zvijeri
iza cirkuskih rešetaka.

Miliskola, 25.12.2021

Van saobraćajnih puteva
van vremena
skitnica polažem svoje kosti
oružje bez dometa.
Ličim na oronulu gredu
podršku ni za šta
za izmišljene stvari a nikad viđene.

Peskara, 6. mart 2022

I tako si me zaboravila
kao kad se baca kamen u more
i traži se drugi
među rogozima i visokom travom
da ne bi bio viđen.
Sa drugim već u džepu
blizu kuka skrivenim
neizvjesnim, spremnim na novi
izgovor
alibi žestine
da bi prigušio svjetlinu.
Dakle

ostao sam stabljika kauč trave
među žutim žetvama
albino, izgnan, kriv
sisajući iz podzemlja
posljednje šećere
jednog sjećanja koje kasni
u nestanku.
Tako između glinenih pukotina i
stabala pobijeljelih od poplava
ne usuđujem se ipričati sebi da sam ti bio vjeran pas i
čežnjiv
u očima neprestano
okrenutim.
Nisam skinuo ogrlicu
neću nikakvog gospodara
odsjekao sam rep i izgubio zube
zbog svoje kratke dlake patim od vjetra.
Sada je proljeće
izbijaju pupoljci makova ti ćeš se
sjetiti
prvih poljubaca,
drugi ukus je izgubio njihove
tragove.
Možda
između nabora usta
još je moja so, okamenjena.
mart '21

Neobjašnjiva poezija
sidro bez broda
smisao lišen akcije
slobodni gest.
Vizija
zaslijepljivanje neizrečenog
sinkopa dužnosti.
Sekularne stigmat
molitva vjetru
ispovijest sa ugašenim svijećama.
Odani stihu
i mnoštvu riječi
pronašlih u vazduhu.
Sirovi obrok gladnih.

maj '21

Mustafa Akar

Mustafa Akar je rođen u Giresunu 10. septembra 1980. godine. Giresun je središte provincije Giresun koja se nalazi u istocnom dijelu crnomorskog regiona u Republici Turskoj.

Osnovno i srednje obrazovanje stekao je u svom rodnom gradu. Visokoskolsko obrazovanje započeo je na Univerzitetu Selçuk, Fakultet ekonomskih i administrativnih nauka. Objavio je pet knjiga poezije. Kasnije je sve svoje pjesme sakupio u knjizi „Dani kada nisam bio pozvan u rat“. Pisao je eseje i priče. Pripremao je i prezentovao kulturne programe na raznim televizijskim kanalima. Dugi niz godina se bavi novinarstvom. Trenutno se nalazi na poziciji direktora Casopisa/Magazina Holding grupacije “Turkuvaz”, jedne od najvećih izdavačko-medijskih grupacija u Republici Turskoj.

Njegova prva objavljena pjesma objavljena je pod nazivom “Detay” u lokalnim novinama “Sonhaber” u Giresunu, kada je bio srednjoškolac. Kasnije su njegove pjesme objavljivane u lokalnim i nacionalnim književnim časopisima kao što su “Tütün”, “Kum Yazıları”, “Dergâh”, “Derkenar”, “Kırklar”, “Milliyet Sanat”, “Yansıma”, “İtibar”, “Lacivert”. Knjiga koja sadrži njegove prve pjesme objavljena je 2002. pod nazivom “Mala galaksija” (Öz 2009). Druga knjiga poezije “Tenezzül” objavljena je 2007. godine, treća knjiga poezije “Tüm Nefesliler” objavljena je 2014., a četvrta “Berhayat” 2017. godine.

Osim poezije, Mustafa Akar je pisao i eseje i kratke priče. Njegova prva knjiga eseja, “Home Writing Board”, objavljena je 2007.

Objavio je knjige eseja “Tekstovi o kući”, “Ev Hali”. Akarovo jedino djelo u žanru kratke priče, “Pohlepna djeca planete”, objavljeno je 2018.

ISTČNA VRATA

Otvorio sam vrata, bilo je hladno
Smrzao sam jednom, neću ponovo
Debeli kaputi, šalovi, pasivne svađe ljubavnika-priprema
za zimu
Naišao sam na tebe u skrivenim dubinama - nazovimo
to istorijom
Revolucionarne male ruke koje su vjerovale u Francusku
revoluciju
Eto, to nije prljavština mog uma.

Zatvaram vrata i ovo se dešava
Istočni vjetar, grip, grudva pekmeza
Bio je ponedjeljak,
Mislim da je majka bila u sukobu sa ocem.
Čujem kako kaže da situacija nije loša, čak iako nije tako
Ključevi od mesinga u mojim rukama, praznovjerje,
doba Ozala
Tražio sam nešto, morao sam to pronaći,
Nije bilo kalkulatora kao danas.
Bio sam radoznao
Imao sam priče o osvajačima i zalutalima

Domaći vjernici među geometrijskim rovovima
Ja sam oblik slučajne smrti koji nikako ne seže do vaših
godina

A šta je sa cijepanjem atoma - nazovimo to dijelom
prirodne istorije
Cezarovo ubistvo, heroji novog doba, Robespierre
Bronzano doba, gvozdeno doba, sjeverna galska
plemena
Ti si pametno, lijepo dijete, koje griješ i ovu hladnu krv u
mojim venama
Jer i ja dolazim sa istoka baš kao i jutro

NEGDJE UJUTRO

Gledati na svijet posljednjim pogledom osobe koja
umire
Shvatiti da je život velika šala
Kažem Bog je veliki i začutim, toliko od mene.
Shvatiti čak i po ukusu jabuke da ćeš uskoro umrijeti

Taj osjećaj početka iscrtan na mom licu
Nema više ni pustoši ni onih pozdrava "dobro jutro"
Pogledaj, svijet uči pjesmu vrabaca, pogledaj samo
Kao da počinje prvi dan koje siroče provedi bez svog
oca.

Uvijek sam bio u blizini svijetu, bio je mlađi
Želio sam da pred Omerom
imam jednu pravednu pjesmu.

Umio sam se i čuo da je svemir veoma mali
Samo jedan prst vrijedi za tri brojnice,
zar ne, brate Ibrahimе?

Da li je osoba koja još uvijek umrla višak u svijetu?
Čuo sam ovo jednom a onda sam mislio da sam
zaboravio
Živjeti je zapravo osjećaj stalnog prelaska preko mosta.
Osjećaj kao da ne postojim, kad pređem ulicu.

Otprilike, negdje pred jutro
Sami smo kao Lam i Elif u sred knjige.

GÜZEL ŞIK

Sjećaš li se, čovjek je sazdan od odlaska
Svijet je od ostanka
Ostani sa mnom, ne idi, svijet je tijesan
Polje je otvoreno, ima mora
Božje planine i sveci su istog doba
Samo nas dvoje možemo ovo znati
Ljulja se, milost
poljuljana savjest
Čovek je više od odlaska...

Sjećaš li se

Neakad si mi slao mi snove da čitam
Nedosanjanje i nedovoljno ispričane snove
Sačekivali bi me u pismima
Jedan od najređih snova
Čitao sam u svim svojim dugim šetnjama
Sanjao sam ga ponovo nakon mnogo godina
Sada ovlaš razmišljam o svemu ovome
Naš život je sada
Osrednji san, mnogo sanjan
Pretvoren u strašno tumačenje

Nauka izlaska na balkon
Matematika gledanja kroz prozor
I dozvola za dugo smijanje
Sve ovo vazano je za proljeće, sjećaš li se?

Kad bi danas bio jedan prolječni dan
Rođen toplim vjetrovima
kući u tvom srcu
izazvao osjećaj otvaranja prozora
I dao potpuno novo ime tebi,
Satu u kuhinji
Onda bih vikao:
Danas je proljeće, svi su napolju

Güzelâşık
Sjećaš li se svega ovoga

Lena Petrović

Lena Petrović (Beograd, 1984) je završila osnovne studije prava u Beogradu, a master studije međunarodnog prava ljudskih prava u Vašingtonu gdje trenutno živi i radi kao konsultant. Prethodno je radila u Beogradskom centru za ljudska prava i pružala pravnu pomoć izbjeglicama. Dobitnica je Fulbright, DAAD i IPS stipendija za profesionalno usavršavanje u SAD i Njemačkoj. Pjesme i prozaide su joj objavljivane u književnim časopisima i na portalima sa prostora bivše Jugoslavije i Amerike: Koraci, Enklava, Strane, Hiperboreja, Sovremeni dijalozi, A Priori, IHRAF Publishes, Topical Poetry. Autorka je knjige pjesama „Sirene ne primaju keš“ (PPM Enklava, 2023) koja je 2024. ušla u uži izbor za Nagradu „Miroslav Antić“ i u najuži izbor za Nagradu „Risto Ratković“. Za kratku priču „Nova poruka: Viva la vida“ dobila je posebnu pohvalu žirija na balkanskom regionalnom konkursu „Spasimo putopis“ 2023. Američki magazin International Human Rights Art Movement nominovano je njenu prozaidu „Barcode: Embargo“ za antologiju The Best American Short Stories 2023. Piše na bchs i engleskom, prevedena je na makedonski. Članica je pjesničke družine „Sise i gobleni“.

IZLET U ŽUTOM ŠLEPERU

na razbijenom staklu
vidim putokaze
stope domaćih životinja

tata je mužjak s bradom
i zlatnim okom
rukovodi šlep službom

danonoćno vozi zverinjak
po čudesnoj šumi
dok mama žmuri od straha

umesto u školu
idem u krug
autobusom oteklim od umora

sedim pored komšija
sa velikim potrebama
blenemo kroz muljavo okno

bradonja juri za nama
u svakom mom sećanju
on može da parkira žuti šleper

pauk mu ne sme ništa

kad povuče sirenu
Bulevar revolucije postaje vašar

na kom mama sanja papagaje
sve dok je zlatnooki ne pogodi
teglom nestrpljenja

sad kad je budna šlepuje i nju
do breza u belim mantilima
koje maštu vezuju kaiševima

tamo je požar
neko dete steže srču
dok izgovara zabranjene reči

PROROK

javljam se iz ekrana
tu imam najveći domet

između potopa i ratova
prepoznaćete moj džingl

kupujte
kupujte
kupujte

rajski vrt prima duše
sa punim kesama

RUPE U BETONU

Početkom proleća mama bi zalivala panjeve i sadila pikavce. Tvrdila je da lepo vreme otvara rupe na betonu. I da je krov groblje antena na kom cmizdre laste. Tumačila je lozinke izbeglica urezane na tarabe graničnih prelaza. U čvorovima videla otpor protiv tiranije sunca. Duvanskim dimom gušila sumnju. Šum njenih pluća čule su medicinske siluete, promoterke čiste svesti. Iz bolnice pobjegla je u park. Zaklela se da će sakriti sekiru i zaboraviti tablicu množenja. Kad su je vezali za krevet vikala je da pamti naša putovanja na kojima je noćima olovkom probijala papir, da bi mi poklonila jebro.

Balša Brković

Balša Brković, završio je Filološki fakultet u Beogradu, grupa za opštu književnost i teoriju književnosti. Urednik je i kolumnista dnevnika Vijesti. Dobio je državnu nagradu Miroslavljevo jevanđelje za roman Privatna galerija i dobitnika Nagrade "Risto Ratković". Objavio je šest knjiga poezije, pet romana i knjigu pripovijedaka.

Član je Crnogorskog PEN centra i Crnogorskog društva nezavisnih književnika.

SVAKODNEVNI DVADESETI VIJEK

Svakoga dana proživim
Prvih šezdeset godina
Dvadesetog vijeka.

Svakoga dana:

Tačno u 19:00 umrli su
Niče i Vajld.
Najluđi i najdostojniji
samrtni zagrljaj u povijesti.

U 19:18 nestala je Crna Gora.
(Sve je cool - vratiće se za manje
Od sat vremena.)

U 19:33 umro je Konstantin Kavafi.
Najveći grčki pjesnik
Živio je u Aleksandriji. Što je dobar
usud, jer pjesnicima je lijepo
I među knjigama
I na zgarištima.
Uvijek mi je bilo simpatično – govorio
Je grčki sa jakim engleskim akcentom.
Ali, on je bio dandy, a to je odličan, chic detalj,
Svakako više stvar zvuka i stila nego stava.

(Dobro je kada bilo koji jezik
govorite malo drugačije
od svih drugih.)
Žao mi je, pomislim, što
Makar godinu dana nisam živio
U Njemačkoj, pa da nerviram Crnogorce
Govoreći crnogorski sa diskretnim
Njemačkim akcentom.
Ali, takve su ludosti južnjaka...

Ako je 19: 43, ili koji minut
Tamo-ovamo, žurno odvratim pogled
Od Meduzinog lika.
Mrzim ratove i hitam dalje
Veselom poracu,
Godinama opuštanja i velikih nada.

U 19:57 zamišljam-vidim
Ginsberga, džezira: Amerika,
Dao sam ti sve i sada sam ništa...
Sa 57 centi u džepu.

Ako pogledam tačno u 19:52,
Tu je hidrogenska bomba, a sve zbog
Jedne fotografije - eksplozija
Negdje na Pacifiku - koju sam
Kao dvanaestogodišnjak, sedmicama

Gledao, svakodnevno, makar deset minuta.
Pokušavao sam da zamislim
Zvuk, veličinu Pečurke, boje, i opet zvuk...

Kao i u doba Arhimeda
Najluđa oružja prave najpametniji.

Najviše o Kosmosu, o prostoru
Saznali smo praveći tu bombu,
Najviše smo naučili
zahvaljujući strasti za ubijanjem.

Mudrost ima trag od krvi na usnama.
Oduvijek.
Godine 1959. moja igra
sa stoljećem na satu
završava se.
Taman kad postaje interesantno,
Tu je jubilarna brojka 20:00.

Tako da je mom svakodnevnom
dvadesetom vijeku amputiran
njegov najljepši dio.
XX vijek bez
Šezdesetih, sedamdesetih,
odsamdesetih i devedesetih
je nakaza od vijeka.

Dva ogromna rata,
Nekoliko pametnih glava i
Nešto lijepih nagovještaja.

Tek nakon 19:59, počelo je
Ludilo, ono najbolje.

Ali sve to, u mom svakodnevnom
Stoljeću, nestaje u minuti.

I, onda je sat opet samo sat
A ne grotlo dragog ludog vijeka.

Moj sat, moj štit sa
Glavom Gorgone, taj
Sveopšti znak nepostojeće
Pobjede nad Čudovištem,
Svakoga dana nudi - dvadeset četiri
Makar skraćena vijeka
Ili - po šezdeset godina svih stoljeća
do 2400. godine.
O. K. Pomislio sam, mnogo puta
Zašto ne neko drugo stoljeće,
Prošlo ili buduće,
Zašto ne ovo, sadašnje: jer, pada
U tako lijepo doba dana, i jer se tako
Nježno valja,

Kao da diva hoda crvenom stazom
Uoči neke veličanstvene
filmske premijere.

Pa, ipak, meni se,
svakoga dana
javi samo jedan vijek, tačnije
njegovih šezdeset procenata.

(To je veliki, ozbiljan nedostatak
Ovi satni vjekovi
Lišeni su fin de siecle epoha.
A to je ipak nešto najgore što se
može desiti jednom stoljeću.
Kada nema zbunjujuće jeseni.)

Zašto ne XVIII?
Posljednje veliko doba ekscentrika,
Veli Calvino u predgovoru
Za Il Barone rampante.

Zašto ne trećento?
Kakav bi to bio ples sa
Tri Firentinca. (U 13:08 počinje
Pisanje Pakla.)

Bilo bi tu, u golemom kalendaru mog
Digitalnog časovnika,
Još sjajnih izbora, ali
Nikada se ne desi niti jedan drugi vijek.

Svakodnevno - samo dvadeseti.

Pomislim ponekad da
Taj vijek-pečat
Stoji na meni, na mom tijelu,
Kao neizbrisiv tatu,
Znak za sva vremena,
Kao moj logoraški broj...

Miljan Guberinić

Miljan Guberinić je diplomirani kulturolog, rođen 1985. godine u Smederevu. U periodu 2012–2016. godine, obavlja dužnost predsednika Upravnog odbora Cen tra za kulturu u Smederevu. Krajem 2010. godine biva izabran za direktora pozorišta PATOS u Smederevu, te tu ostaje naredna dva mandata, do 2017. godine. Kao direktor ovog pozorišta, uspešno je producirao više desetina pozorišnih predstava. Za vreme njegovog mandata, pozorište PATOS dobija i najznačajnije i najprestižnije priznanje grada Smedereva Svetosavsku povelju za poseban doprinos razvoju i afirmaciji kulture. Predstava *Brat* koju je ko-producirao sa italijanskim producentom Frankom Ungarom, osvojila je najprestižniju nagradu za socijalnu inkluziju *Tereza Pomodoro* koju dodeljuje Ministarstvo spoljnih poslova Republike Italije, uz podršku predsednika Republike Italije. Na poziv italijanskog pozorišta *Teatro Koreja* 2011. godine odlazi u Leće na specijalizaciju iz oblasti pozorišne produkcije i dramske pedagogije, te tamo provodi tri meseca. Funkciju direktora međunarodnog multimedijalnog festivala *PATOSoffIRANjE* obavljao je u periodu od 2010. do 2016. godine. Na poziv kanadskog *Memorijalnog univerziteta Njufaundlenda* u februaru 2019. godine kao gostujući predavač držao je predavanja i radionice na Fakultetu za umetnost i Fakultetu za engleski jezik i književnost. Od oktobra 2010. do januara 2021. godine, Miljan obavlja i funkciju izvršnog producenta prestižnog poluvekovnog Međunarodnog festivala poezije *Smederevska pesnička jesen*, a od februara 2021. godine biva izabran za direktora ovog Festivala.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
Prošlog četvrtka, hvali se telefonom,
platio je ručak u elitnom čikaškom restoranu
1000 \$.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
Ostavio je konobaru napojnicu
142 \$.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
Sada se kupa na karipskom Suncu i
cenka na odličnom engleskom sa lokalcima.
Oni ne govore engleski.
Nude mu ležaljku za
2 \$.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
Pobedio je.
Ležaljku dobija upola manje. Za samo
1 \$.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
Ne razume jezik mulatkinje. Nudi mu cigare.
Cena –
1 \$.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
I sa njom se pogađa.
Kupuje cigaru.
Opet je pobedio. Platio ju je
0,50 \$.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
Nudi mu ona i sebe – mlada tamnopusma majka sa
detetom u naručju.
Za 30 \$.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
Sada je razume.
Kupuje je. Bez cenkanja.
Daje
50 \$.

Čeka kusur.
Cigara mu je bila skupa.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro – na plaži.

*Santa Marija del Mar
plaža 20 km istočno od Havane
dan posle maja meseca 2024.*

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
S one strane okeana jedan sedi u neprohladenom
lokalu.
Pije mlaku limunadu. Bez šećera.
Na 37°.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
Sa ove strane okeana drugi sedi u lokalima.
Prohladen je.
Pije limunadu sa tri kašičice šećera i šest kocki leda.
Brine se o tuđoj struji.
Imati struju je demokratski.
Na 37°.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
Ne daje ni naftu. Demokratije radi.
Diktator mora da padne.
Na 37° stepeni.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
A onom preko okeana je pretke držao u kavezu.
Demokratski.
Na 37°.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
Sada njegove potomke drži u neizvesnosti.
Bez struje nema ni hrane u frižideru.
Na 37°.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro – s ove strane okeana.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
Pola hleba koji ne pojedem bacim.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
Sutradan kupujem veknu svežeg hleba.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
Narednog dana opet polovinu bacim. U plastičnoj kesi.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
Te ostatke sa kesom bacim – u reku.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
U nedelju žena umesi pogaču
od kilograma brašna za nas dvoje.
Vruću jedemo – uz meso.
Ostanu dve trećine pogače i nekoliko komada mesa.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
U ponedjeljak ostatke pogače sa sve kesom – u reku. I
meso.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro.
U Palestine, Angole, Južne Sudane, Sirije...
rekom ne stižu moje kese.

Čoveka nisu ubili. Čovek je umro – u meni.

*U Havani,
maja meseca
u godini Gaze i Rafe*

Maria Teresa Albano

Maria Teresa Albano Zvanje profesora Filologije i Istorije Istočne Evrope” stekla je na Istituto Universitario Orientale u gradu Napulj (Italija), 1996. godine.

Od oktobra 1999. godine je radila kao lektor italijanskog jezika na Studijskom Programu za Italijanski jezik i književnost, na Filozofskom Fakultetu u Nikšiću gdje je 2010. god. magistrirala na temu „Kvantitativna i kvalitativna analiza grešaka u prevodu crnogorskih studenata na italijanski” pod mentorstvom prof. dr Julijane Vučo.

Bavi se prevodilačkim studijama, kontrastivnom lingvistikom i prevođenjem italijanskih autora i pjesnika na crnogorski jezik, kao i crnogorskih pisaca i pjesnika na italijanski.

Osnivač Italijanskog kulturnog Centra u Podgorici, za doprinos unapređenju kulturnih odnosa i širenje italijanskog jezika i kulture u Crnoj Gori dodijeljeno je joj visoko italijansko odlikovanje: *Cavaliere dell'Ordine della Stella d'Italia* (2011).

Od 2015.godine radi u Ambasadi Italije u Podgorici.

TRI PROZORA, TRI SESTRE

Tri prozora
gledaju kako život prolazi
na kobalt plavoj vodi.
Vremenom se zatvaraju,
jedan za drugim,
kao oči umorne od zamora dana.
Tri sestre čekaju čovjeka
koji je otišao na daleka mora.
Vremenom se gase, jedna za drugom,
kao svici u ljetnjim večerima.

BULEVAR

Drveće, poput regruta,
sa trotoara nadgleda
prebrze automobile
na zaparenom asfaltu.
Nijemo i bespomoćno,
u buci rogova,
izloženo nebu,
njegovom milovanju i njegovim nasrtajima
pocrveni uz promjenu semafora,
žudeći za malo tišine.

SVJEDOK KORAKA

Na tragu prekinutog sna,
bojažljiva i podozriva, hodam
među ostacima jednog vremena koje je nekada, zaista bilo.
Srušeni zidovi, osakaćeni kapiteli,
dveri izmišljenih hramova,
i strogi pogled boginje Rome
svjedok krhkosti ljudske sudbine.
Žrtva napada ljetnjeg života,
zimi je prah i tišina.
Zaboravljeni svjedok koraka,
trke i molitvi onih koji su tamo nekada živjeli,
danas je to znak neizbježne neminovnosti.

Darija Žilić

Darija Žilić je rođena 1972. u Zagrebu. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (povijest/komparativna književnost).

Objavila je 19 knjiga poezije, proze, ogleda, kritika, intervju, esej. Dobitnica je Nagrade Julije Benešić za književnu kritiku (za knjigu “Muza izvan geta”, kao najbolje književno-kritičko ostvarenje u 2010. godini), Nagrade Kiklop za pjesničku zbirku godine 2011. (za zbirku “Pleši, Modesty, pleši”) i nagrade Orfej za sveukupnu književnu izvedbu 2020. u Plovdivu.

Stalna je saradnica na Trećem programu Hrvatskog radija, u emisijama Riječi, riječi, Lica okolice i u Bibliovizoru, urednica brojnih knjiga, urednica u časopisu Riječi Matice hrvatske, te u urednica poezije u novinama za kulturu Vijenac. Učestvovala je na književnim festivalima i susretima u Francuskoj, Švedskoj, Poljskoj, Slovačkoj, SAD-u, Bugarskoj, Turskoj, Iranu, te u zemljama regiona. Dobitnica novinarske stipendije NRW Kultursekretariata iz Wuppertala i jednomjesečne stipendije „Absolute modern“u Skopju.

Prevela je s engleskog knjige Orhana Kemala, Tozana Alkana, Leyle Karachi, te uredila i prevela „Izbor suvremenog arapskog ženskog pjesništva“, u izdanju Shura Publikacija.

Pjesme su joj prevođene na talijanski, slovenski, slovački, makedonski, turski, njemački, albanski, slovački i engleski jezik.

ŠKARE

Mogla bih prihvatiti poziv i završiti danas u nečijem krevetu. Ipak, ostajem u papučama i u flanelskoj pidžami.

Slušam kako mačka ganja kosa i znam da će ptica pobijediti.

Tijelo putuje samo onda kad noge rastvaraju se same od sebe, a glava je, okrenuta otraga.

Noge se šire, kao vrtne škare, i nitko ih, osim tebe, ne može spojiti.

RAJ JE TU

Raj je tu, oko nas, rekla je, i okrenula se prema muškarcu koji je izabrao Ferrero Rocher umjesto putovanja u neizvjesnost, umjesto žene u vrtu sa šparogama. I da, što još reći o svijetu s praznim marketima, raketama koje stoje uspravljene i čekaju jutro u kojem konačno počinje smak svijeta?

Dragi moj Aslame, tvoje tamno lice i poruke sa srcima kako da sutra dođem do Grčke i provedem samo dan-dva s tobom na ležaju koji je svega dva-tri centimetra viši od grubog poda bez tepiha, bez ikakve nade da ćemo u tom gradu provesti ostatak života... Raj je tu, u tvom pogledu preko video ekrana, u tvojim porukama s kavom i cvijećem, u tom sprešanom Orijentu koji se spustio na Mediteran, vlažan i suh u isto vrijeme. Klizim, opet bježim ovog jutra u mjesta iznad mogega grada i samo me misao o tvrdim papirima može spriječiti da otplutam, kao nekad, miljama od sidra i čvrste obale.

BIJELA KRALJICA

Došla je sedma godina i ona je konačno Raščistila s imaginarnom ljubavlji. Ona ponovo, kao nekad, provodi jutro pred ekranom na kojem se nižu Slike: nisu osunčane, nema mora niti Sjajila, niti mornara i onog ushita koji se Pojavi kad umorni putnici shvate da i more

Ima svoj kraj. Nakon dvije, tri pjesme, Ona se, kao nekad, baca u veliki krevet I vodi ljubav s novom, nestvarnom ljubavi: Uzdiše, preokreće se, kao da zimski vjetar Ulazi u nju i oplođuje ju snagom zmije u Davnom mitu, koja je zavela djevojku i Ostavila je samu nasred puta, punu želje. Kasnije, predvečer, kad snijeg bude padao S krovova, ona će biti sama i mirna, Kao bijela kraljica usred ugasle divljine.

OTOK

Ponekad je teško zamisliti, Postoje savršena vremena Kad nema velikih briga, Kad nema čak ni onih manjih, Kada sve teče bez narušavanja Mira, kad nema vampira, niti Velikih valova koji potapljaju, Niti velike potrebe da se sreća Dokazuje svijetu. Otoci su tek prividno povezani S kopnom, mostovi začas nestanu, Ostaju komadi zemlje u moru, Oko njih nema ni granica,

Samo suho lišće pri kraju ljeta, I par zapisa na dlanu, izgorjela Šuma koja se oporavlja...

PRSTI I PRERIJE

Tvoji prsti kao velike, bijele škare, Kao krakovi bezvremene meduze Slijevaju se u moje korito, kao da ih Je umirila rijeka tamo otposlala, U utrobu, na mjesto gdje počinje Svijet. Začeće ili druga, najvažnija defloracija, Ona od koje kreće novi život, tvoj i moj, Jer svako to tijelo živjelo je u svojoj Odvojenosti, kao nepotpuno ili konačno, Zamrznuto ili bez dodira. Prsti u preriji Među travama i divljim psima, u dolu u Kojem samo pijesak se preokreće i troši Vrijeme i sanja uzmak, od zbilje i snova, Prsti koji istražuju moje biće iznutra gdje Nema ničeg, niti se ijedno biće pomaklo. Plahte će zauvijek ostati suhe i netaknute, Kao bijela jedra na srušenoj galiji, kao Bijeli otisak na kojem se vidi obris doživotne Ljubavi.

Daniela Andonovska
-Trajkovska

Daniela Andonovska -Trajkovska (3. 02.1979. godina, Bitolj, R. Sjeverna Makedonija) pjesnikinja je, prozna autorka, književna kritičarka, doktorica pedagoških nauka u oblasti metodike i redovni univerzitetski profesor na Pedagoškom fakultetu u Bitolju (Univerzitet "Sv. Kliment Ohridski" – Bitolj).

Članica je Makedonskog društva pisaca, Društvo pisaca Bitoljski književni krug i Makedonskog naučnog društva, gdje je bila predsjednica Uređivačkog odbora, a sada je šef Odjeljenja za lingvistiku i literaturu. Članica je uredničkog savjeta na Pedagoškom fakultetu gdje radi. Bila je glavna urednica književnog časopisa „Rast“, a sada je glavna urednica međunarodnog časopisa „Savremeni dijalozi“ i urednica književnog časopisa „Stožer“.

Pored naučnih radova objavljenih u zemlji i inostranstvo (preko 100), koautor je međunarodne stručne publikacije „Vodstvo vo obrazovaniето“ i „Vodiča za obuku lidera u obrazovanju“ (izd. Makedonije i Holandije, 2013.) Takođe, autor je univerzitetskog udžbenika „Kritička pismenost“.

Autorka je više knjiga poezije i roman „Zirkači“. Koautor je jedne pjesmarice za djecu, a objavila je i knjigu književne kritike „Književno-kritička čitanja“.

Knjige su joj prevedene na arapski, engleski, italijanski i rumunski jezik. Dobitnica je nagrada „Noside“, Italija, „Praznik na lipite“ (Makedonsko društvo pisaca), „Krste Čačanski“, „Karamanov 2019“, „Makedonska književna avangarda“, „Abduvali Qutbiddin“ (Uzbekistan), Premio Mondiale „Tulliola-Renato Filippelli“ Italija, „City of Galateo-Antonio De Ferraris“ (Italija), Književni krug, Mihai Eminescu (Rumunija) i „Aco Šopov“.

OPSTANAK

povećani broj bijelih krvnih zrnaca
u epruveti u kojoj pesnice imaju riječ
poslije moždanog udara električnih aparata
u kuhinji sa jednosmjernom komunikacijom
i trofaznom strujom

i povećan procenat bilirubina u krvi
u tijelo koje se pričvršćuje za gvozdene noge
na bolničkom krevetu
sa bijelim navlakama navučenim na žutim navikama

i smanjeno serumsko gvožđe jedne žene
u menopauzi
koja sa praznim želucem pije rđu
kad muža šalje na posao

i slatke priče o glikemiji
koja na svaku progutanu riječ
broji hljebne jedinice

sve je to
- borba je za opstanak

GODOVI SREĆE

kad se majka i dijete igraju žmurke
kuća se glasno smije
ispod drvenih se dasaka krije
i čeka da ih visoko podigne
sa morem uspomena
sekunde se za stomak drže
i kikoću se
zidovi se pomjeraju unazad
a vrijeme se proteže kao elastična traka
do novog temelja
na kome se budućnost zida

kad se majka i dijete igraju žmurke
sve se kuće horski smiju
otisci prstiju pucaju po zidovima
na raspjevanim slovima koje uče da čitaju
sa isplaženim jezikom
i ponad linijama grafitne olovke
u kojima vrišti automobilska sirena
kako bi viđena bila
i Sneška sa mišlju zaglavljenom na nebu
i osmijeh na leptirovim krilima
ko ne zna da je crv
i pauk koji naše snove plete
da ih razmrsimo kad smo budni
oživljavajući mozaik života

kada se majke i djeca igraju žmurke
godine srećno se smiju
i pričaju nam priče
koje svjetlucaju u mraku
i griju nas
kada hladne noći
u srcima našim zimuju

ČOVJEČULJCI OD PAPIRA I BOG

U ovom gradu nema nijednog doma ...
samo kuće sa kojih svaki dan
izlaze čovječuljci od papira
koji ulaze u brodiće od papira
i odlaze
nebi li postali bliži sebi.

Svake noći čovečuljci od papira
ulaze kroz bravu
psujući dan
koji ne traje dovoljno dugo
da pronađu sami sebe

Svaki dan izrečene psovke
plove po rijeci između olovnih riječi
koje izlaze iz novina prošlosti
tražeći Boga

Borče Panov

Borče Panov je savremeni makedonski pjesnik, dramski pisac, prevodilac i esejista. Rođen je u Radovišu, S. Makedonija. Diplomirao je na Filološkom fakultetu makedonski jezik i književnost u Skoplju 1986. Član je Udruženja pisaca S. Makedonije od 1998. godine (u dva mandata bio je i član predsjedništva Društva), kao i predsjednik međunarodne pjesničke manifestacije “Karamanovi pjesnički susreti”.

Autor je 13 pjesničkih knjiga i više knjiga eseja. Zastupljen je u više antologija u Republici Makedoniji, kako i u antologijama i zbornicima balkanskih zemalja i svijetu. Njegova poezija prevedena je na engleski, njemački, francuski, ukrajinski, katalonski, italijanski, rumunski, slovenački, srpski, hrvatski, mongolski i bugarski jezik.

Borče Panov je dobitnik Svjetske nagradu za poeziju SAHITO 2021, Evropska nagrada za poeziju Premio Mondiale “Tulliola- Renato Filippelli” za knjigu “Brijanje balona”, internacionalne književne nagrade “City of Galateo-Antonio De Ferrariis” (Italy, Rome, 2021), Premio “Le Occasioni” in Italy, nagrade Naji Naaman Literary Prizes 2021, Nagrade “Predrag Matvejevic” i nagrade „Mlad Borec” za najbolju debitantsku knjgu između dvije Struške večeri. Dobitnik je Zlatne Plakete Karamanovih pjesničkih susreta 2006, te nagrade za najbolju pjesmu Udruženja pisaca Makedonije za 2003. i 2010. u okviru Međunarodne pjesničke manifestacije Praznik lipa. Takođe, dobitnik je nagrade za najbolje pjesme na međunarodnim festivalima Melniški večeri poezije u Bugarskoj i Književna plovdba u Strugi 2013.

PRESUDA

Probudit ćeš se, a nećeš moći
pomaknuti glavu.

San ti je izrastao u sijedu
koštanu kosu
i svako vlakno zategao
i buđenjem ti ga svezao
za kolčeve noći.

Div si izbačen sa jednog
dalekog kopna.
Apsurdno nebo žednog sunca
kopa ti u očima.
Cijelu vječnost te vuče vojska piskavih glasića.

Odjednom, na vrh nosa
penje ti se patuljak,
hoda ti po licu sa megafonom –
sve do uha,
viče ti na sav glas
„Ako si neprijatelj, ubit ćemo te“

Zlatni kip njihovog kralja
gađa te otrovnim strijelama,
uspaničen odgovaraš
„Prijatelj sam, prijatelj“.

Ostavljaju te cijelu noć
još jednom da se probudiš

u uvjerenju
kako će ti tijelo skapati na obali oceana,
bez jedra i vjetra na sinjoj pučini.

Usne ti se presvlače
kao napuštena koža zmije.
Jedan mali borbeni helikopter
slijeće ti na grudi.
Iz njega sitni kraljević
naređuje da te podšišaju...
Podižeš glavu s jastuka,
shvativši kako si preživio san,
ne doznajući presudu.

TIŠINA I PUSTINJA

Za jedan sat,
više od šest kvadratnih kilometara tišine iščezne sa zemlje,
no nitko ne zna koliko se ona steže u nama,
dok pustinja se širi i postaje grad.

Postoji jedna točka tišine u meni
s kojom šumski duhovi i samovile

zastaju pred semaforom,
a ona trepće crveno, pa žuto, i produžava na zeleno.

Ona zna kako duše se sele kao lastavice
od jednog do drugog meridijana u vremenu.
Jasno je njoj kako je halapljivost oblik strasti
koji kad opeče nas, lažnu otkriva nam budućnost.

Između pustinje i tišine klima je ptičja sjenka
koja nastavlja letjeti i kad vremena više nema.
Crni vrč mrava smo što vrije u središtu navigacije
sa sve četiri strane okovane klinovima sunca.

Za jedan tren bezbroj ptičjih sjena
slijeće u moju ruku nad bjelinom papira
sred koje ispisujem neba, šume, oblake bijele
i vrijeme zeleno, zeleno, zeleno razlistano,
jer riječ je stvorena stvarati, a ne uništavati.

MRAVI

Prvi si pogled novorođenčeta
u svijetu sazdanom tek od lica roditelja i najbližih.
I pogled si onog što mora utihnuti,
jer želiš nam kazati kako ostaješ među svjetovima
poput sna što ne zavisi samo od stvarnog,

jer sve što se zbilo, najprije se zbilo u snovima.

Pokazuješ nam kako si sve povezao i da zato se zbiva,
kako je najmanja mrva kruha
razlog gdje se odjednom i niotkud pojavi vojska sitnih mrava,
od kojih jedan
kotrlja kapljicu rose kao Sizifov kamen,
kojom svi će utažiti žeđ na zajedničkom putu.

Pokazuješ nam kako na bič da urezujemo trešnju,
i kako povijest treba biti filozofija slobode,
a ne vladavina volje. Ovdje si kao san što se čita
od kraja rečenice do početka nedogođenog.

Bože, pogled si što nam se lista u glavi. Mravi smo,
sitni, na svakom slovu, odjednom sabrani odasvud –
korijen što se kreće i drži kuću slovesnosti*

Stanka Rađenović
Stojanović

Stanka Rađenović Stanojević rođena je 1977. na Cetinju. Diplomirala je na odsjeku za Srpski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Nikšiću. Učesnik je brojnih festivala i pjesničkih susreta.

Neke pjesme su joj prevedene na engleski, albanski, makedonski i slovenački jezik i objavljivane u relevantnim štampanim časopisima, kao i u mnogim elektronskim časopisima i web portalima.

Objavila je pjesničke zbirke: "Nijemo govori ljubav (INTER NOS)", "Pjesme" za koju je dobila nagradu "Spasoje Pajo Blagojević", "Tajna polomljenih sitnica", koautorska zbirka sa još tri pjesnikinje "Personalni karusel", "Karneval u Amnionu", "Amputirani kosmos" i Latice lotosa, izbor. Zastupljena je u antologiji "Pjesnikinje Crne Gore 1975-2015" i u književnoj esejistici "U zapisanom je sigurnost".

ODATLE, ODAKLE?

Odatle
nema javljanja?
Je li?
Nema zova, glasa,
razgovora, ni spasa;
Nema slova, broja, boje...
Ni memorije?
Nije moguće
da tamo ideš, pristižeš
u zubate klance.
Želim da znam
sipi li kiša
kao skučen grud?
Viju li vjetrovi
uspavanke
kao u bajkama
pod krovom
toplog doma...
Odasvud?
A ljeta...
nisu prestala?
Za sve
„ne valja se danas“
iskapih svako
„zbog čega“;

Kao kost u grlu
kotrljaju svitanja.
Ne valja ih...
Iskapiti.

NE(ZNAM)

Uzalud (po)kriti
Blagost
granice neba
hleba.
Ne znaš što
uvijek, inače, znaš.
Danas poručujemo
hranu na kućnu adresu.
Sjutra nas
o ručku –
Isporučuju.
Ne znaš što
uvijek, inače znaš.
Maleni košmar-svijet
kao košara
za pijacu,
a mogao bi
biti pčelinja košnica...
U svakoj ideji

Bitak-židak –
Ego vitak
od dopadanja, do pripadanja;
Ali ne oscilira
Ehom –
Samo grijehom...
Rime stisnu dugme,
pogrešno snime
ostatke magnovenja...
Ne krivi, niti ispravljaš rime
Niti krive Drine,
Ne isteci!
Ne reci pa ispeci, ma, ne haj...
(Is) – kao srednji rod?
(Is)Traj!

NA POLICAMA BIĆA

Ljudi žive u kućama
od kamena.
U kućama
od cigli i betona.
U montažnim.
U kućama od pruća.
Beskuće u kućama
od sjenki i

gotovo rijetko
prenoće u kućama
od snova.
Kako ćemo
umrijeti;
nezagrljeni
u mimoilaženju,
odlaska i ostanka?
Na policama bića
ostaju čežnje.
Bruje nebesa,
ta muzika u meni
više ne može da živi.
Podižu se pločnici,
rašćarana jutra
u prečniku Vaseljene
pamte samo otkucaje.
Sve ostalo,
ostalo je
u usputnim kućama.

Enver Muratović

Enver Muratović, rođen je 1978. godine u Rožajama.

Objavio zbirke poezije:

SUNCE U ČAŠI (haiku), Rožaje 1997;
UZMI I OSTATAK MENE, Pljevlja 1998;
DRUGA OBALA, Andrijevice, 2001;
NAOPAKO, Rožaje 2004;
IZA MENE (izbor iz poezije), Petnjica, 2013. i
DRVO ZA MOJ TABUT, Nikšić, 2021.

Zastupljen je u antologijama i pregledima poezije i haiku poezije u regionu.

Dio rukopisne zbirke DRVO ZA MOJ TABUT nagrađen je na 23. nikšićkim književnim susretima 2020.

Živi i radi u Rožajama.

PODSTANARSKA PROMIŠLJANJA

Moj otac zidar,
tehnoški višak u građevinskoj firmi planinskog imena –
iz iste te firme ni ekser ne otuđi,
ni mistriju iz državnog vlasništva.

Drugi, oni sa kravatama su nezasito potkradali...
Kasnije su neke sa vješala, suicidalne, spašavali –
od onih istih kravata omče pravili.

I danas ih, izbezumljenih, ima po čaršiji...

Očevim stopama zašto sam se zaputio,
pa nemam one mistrije
kojom bih djeci svojoj dvore sazidao,
niti eksera imam,
baš ništa!?

Srećom, ni kravate nemam
o koju bih se,
podstanar,
u kući tuđoj
okačio!

PRAZNE ŠAKE

Kad im iz grada, umjesto slatkiša,
Donosim prazne šake –
Djeca ih ljube

I ja sam srećan
Čovjek!

PTICE NE VOLE LJUDE

Uz jutarnji čaj na terasi,
Sa slašću degustiram i svađu
Vrabaca i svraka...

Ubrzo me opaze
Pa prhnu u zamagljeno nebo,
I ne vraćaju se
Do sljedećeg jutra.

Ptice ne vole ljude.

Možda je bogohulno, Bože,
Ali prava je šteta
Što sam uopšte
Čovjek!

Jelena Žugić

Jelena Žugić rođena je 1989. u Beogradu. Završila je osnovne i master studije Opšte književnosti i teorije književnosti u Beogradu i master studije iz oblasti književnosti i kulture u Portugalu, Engleskoj i Španiji kao stipendistkinja Erasmus Mundus programa “Crossways in Cultural Narratives.” Njena prva knjiga poezije “Kako sam postala flamenko plesačica” (PPM Enklava, 2021.) bila je u najužem izoru za pesničku nagradu Branko Miljković, kao i finalista nagrade za najbolju regionalnu zbirku poezije ‘Avdina okarina’. Objavljivala je poeziju i prozu u regionalnim časopisima “Polja”, “Enklava”, “Koraci”, “Hiperboreja”, “astronaut”, “Čovjek-časopis”, “Strane”, “Libartes”, “Bludni stih”, “Beogradski književni časopis”, kao i u specijalnom izdanju britanskog književnog časopisa “Route 57”. Dobitnica je međunarodne književne rezidencije “Odisejevo utočište” na Mljetu i književne rezidencije “Marko Marulić” udruge KURS u Splitu za 2024. godinu. Nakon druge knjige poezije “Kome peva hiljadu mogućih tela” (Dom omladine Beograda, 2024.), nagrađena je na konkursu Panorama nove srpske poezije. Književni je prevodilac sa portugalskog, španskog i engleskog jezika. Među autorima koje je prevodila posebno se ističu Klaris Lispektor, Fernando Pessoa, Roberto Bolanjo, Žoao Reiš. Živi, radi, piše i stvara muziku u Beogradu.

NA OMOTU ĆE PISATI „MORE JE UNUTRA“

Ako ikad otvorim radnju,
snimim disk,
na ulaznim vratima, na omotu,
pisaće
„More je unutra.“

Prvi bend koji sam zavolela
vadio je skejt iz džepa
pred nožem požude.
Voleo je oštricu
nemogućom ljubavlju,
pa je ju je gladio dok ne postane
tobogan u noćno more.
Staza za skejterku.

Odmah sam im povikala,
glasom mesnate biljke pod mesecom
što džiklja, iz noći u noć,
iz školskih klupa:
trebate mi, ja ne umem
svoj seks da zaštitim
suncem Kalifornije.

I danas sam njihov učenik.
Kao i onda, kada je na ulazu

u mene bio potreban
specijalan natpis:
„Okean će te grliti
kad se celofan podere.“
Nosim ranac pun lirike
pored stogodišnjih
zemljoradnika
i modernih surfera.

Moj producent
čuje se iz svake paprati,
muškarca i ptice.
Navlačim zavese
na godine civilizacije
koja skuplja moj jajnik
u crnu tačku
u dnu isključenog telefona.

Pištolji došljaka
odmaraju se u ambaru
blistavi kao jegulje.

Studio za snimanje glasa,
okićen kostima
i havajskim cvećem,
bridi ispod mojih
ugovornih potpisa.

Bogovima žrtvujem
srce u mikseti.

Svetilište za mikrofone
drevna je brvnara magova.
Ono zna da ćeš odgristi
krov svakog prebivališta,
kao uho mađioničarskog zeca.
I ostaviti, kao otvoreni prelom
pod zvezdama, antenu
veću od srca,
sa više gmizavih nožica
od nenadane sreće.

U gluvu sobu,
spremne i dobrodošle,
pohrliće zveri.
One ne odgonetaju natpise.
More im govori
pravo u njuške.

Zveri pevaju o novim rejonima.
Na zveri padaju kiše
kao pištolji.
Pod krznom kriju
krepke napitke.
Vole pucketave

smokve koje pokradeš.

Oko tvojih usta ponovo divlja
rastinje nakon požara.
Sabotiraj taksimetar,
okiti dan
papirnim lampionima,
još jednom počinje proleće
pre kojeg se ništa nije desilo.

HELIJE JE NAŠ BOG

Prži sunca ispod ljuski.
Požarom od naših zametaka
začas priredi veličanstven obrok
pun gvožđa i belančevina.
Cure ti niz bradu.
Tvoje božanstvo sunca
na kašičicu uliva organsku
hemiju mora u crnu
duplju budućnosti.

Most zaliva
u San Francisku,
uzor za dovoljnu
količinu junačkog

gvožđa u organizmu,
i dalje je samo odlomljeno parče
nečijeg nedovršenog rebra.

Da bi jednom postala kost pa let,
krila traže toplinu tela,
ne sunca.

TRIDESET TRI

Mikrofon bi trebalo
da je na dnu Kaspijskog jezera.
Hranila sam svih pet zemalja
sa kojima se ono graniči.

Sad je red da ih
kačim o čiviluk

fascinirana
što kroz mene struji
mleko.

Umesto toga,
sa natpisom u stomaku
„čudo je nužnost
od koje smo se otuđili“

sedim na stepeništu Arene.
Tu si do maločas pevao.

Rebro po rebro,
uranjam u stepenice.
Gledam kako pršljenovi
savršeno uležu u prostor
kojim su se peli
ljudi koji te vole.
A onda se, poderanih
ulaznica i kolena
slili nazad u zakon
verovatnoće.

Pod kupolom ostaju
naša dva glasa.

Kao niz slap,
ruke idu gore.
Gledam u cvast veštačkih
svetala nad sobom.
Iz usta mi lije pesma: aleluja,
pomozi da se odvežem
i pevaću ti oko kišobrana.

Čuješ. I znaš: kanap za
Odiseja preko tvojih

pluća samo je vlakno lutke
koja spravlja
sledećeg tebe.
Čekam da se vrata
garderobera odškrinu,
da prokrvariš za neznankom
i vratiš me u tvoj grad,

polje divovskih kašika
gde smo,
uprkos svim procenama
da to nije bilo moguće,
oboje jednom pevali,
u pabu koji se zove
Grožđe,
grožđe,
grožđe.

Danilo Lompar

Danilo Lompar, rođen 2. januara 1978. godine na Cetinju. Objavio je 23 knjige poezije. Objavljen mu je i CD poezije (prvi u Crnoj Gori jednog pjesnika) „Dok sanjah o tebi Ana Marija“ Montenegrin Universal Theatre Podgorica 2007. godine. Objavljivao je poeziju u domaćim i inostranim časopisima. Zastupljen je u nekoliko izbora poezije na crnogorskom i engleskom jeziku. Živi u Podgorici. Član je crnogorskog P.E.N. centra i Crnogorskog društva nezavisnih književnika.

ZAKLON OD SNOVA

Olgi Blažovoj Gajin-Vlašić

Sve teže je Poezijom osvojiti svijet
Ljudi se pretvaraju u neizvjesne robote
Ne želiš u takvoj ravnodušnosti mrijet'
Dok ne nasitiš Zemlju planetu, ljepote

Iznova se vraćaš u carstvo mašte
Kao princa metafore zaklanjaju te snovi
Biserje daruješ, svijetu grubosti tašte
Čekajući da mu se duh izgubljeni obnovi

Zasjenjuješ blagošću prijekore neke
Otkrivaš dragocjeni obasjani put
Krećuć se lako lavirintima biblioteke
S nadom, premda znaš:svijet za poeziju ostaće krut

2.

Vidiš: sve biva gorka taština
Na zemaljskom ovom šaru
I nesavladanog straha dolina
Umjesto zahvalnosti Bogu na daru

Prevara postade dio čovjekovog sna
Korijen joj prurušen u zmiiju iz Edena

Ambis pohlepe što nema dna
Nikad zasićena samodovoljnost ledena

Al' Božja sila bespočetna vanvremena
Odredila je svakoj tmuni i zloduhu kraj
Sačuvani da svi vide nemoć im sjemena
I da njime budu prokušani koji idu u Raj

ŽIVJETI SADA VOLJETI ODMAH

dani su umicali
pred gomilanjem
neostvarenih želja
u ljudima
bez pokreta

nijemih
u patnji

činilo im se
uvijek na ivici
dohvata snovā

a možda je samo
tu riječ i m a t i
trebalo zamijeniti
riječju v o l j e t i

kažeš
od suviše želja
katkad se zaboravi živjeti

žuti i zeleni list
ne mogu imati istu sadašnjost

ako dobiješ
sve što si htio
došlo je vrijeme
da uvenu i snovi

zato ne traži
istovjetne darove
onih što će uskoro
viđeti svoj kraj

ko nije naucio voljeti
dovijeka će
patiti za posjedovanjem

s nezasitošću
(korijenom grijeha)
zamrznut u vremenu

nikad nadomjestivši
količinom plijena
prazninu svog srca

UMJESTO DA VOLE I BUDU VOLJENI

ovdje se živi od ponosa:
zbog tuđih zasluga

a mržnju nasljeđuju
kriveći žive za predaka grijeh

taština usljed radosti drugoga
postaje tuga:

tamu slijepih duša
može pobijediti jedino osmijeh

2.

ovdje se svi upoređuju s drugima
a ne sa sobom od juče

i misle nigdje ne kasne
dok su im neprijatelji u vremenu zarobljeni

kao odraz njihovog odsustva ljubavi
i njih prazno doba tuče

jer izabraše najmračnije odaje uma
umjesto da vole i budu voljeni

Almir Zalihić

Almir Zalihić je rođen 1960. godine u Mostaru. Završio je studij književnosti. Radovi su mu prevedeni na engleski, njemački, italijanski, češki, francuski, mađarski, švedski, poljski, makedonski, slovenački, arapski, albanski i turski jezik. Nagrađivan je za književni i urednički rad. Bio je glavni urednik književnih časopisa te glavni ili odgovorni urednik u nekoliko izdavačkih kuća. Uredio je više stotina knjiga domaćih i stranih autora. Dobitnik je brojnih nagrada za književni i urednički rad. Član je brojnih esnafskih organizacija. Aktualni je predsjednik Bošnjačkog društva pisaca.

Do sada je objavio dvadeset jednu knjigu poezije, proze, eseja, kritika i studija, četiri antologije i dva udžbenika.

Živi u Sarajevu.

DANAS I OVDJE

Danas i ovdje marširaju Pikasove Gernike
Danas i ovdje je jezgro atoma
Danas i ovdje tutnje Dalijevi slonovi na nogama
od paučine

Danas i ovdje u staklene epruvete mokre djeca
od straha

Danas i ovdje udaraju Šenbergovi bubnjevi
Danas i ovdje osipa se istinama Božja livada
Danas i ovdje korača gospodin de la Mančo
Danas i ovdje je kosmodrom Mjeseca
Danas i ovdje Karamazovi nose Hamleta
Danas i ovdje stoji kip bez baklje
Danas i ovdje juri baklja bez kipa
Danas i ovdje baklja pali kip
Danas i ovdje prvi majmun negira Darvina
Danas i ovdje upiščila se Mitteleuropa kao beba
u krevetcu

Danas i ovdje niz jednosmjerni tobogan vremena
klizi sve u p.m.

Danas i ovdje sumnja u sumnju sumnja
Danas i ovdje vrane simuliraju golubove mira
Danas i ovdje utopljenici slave utopiju
Danas i ovdje Hijeronimus Boš je realista

Danas i ovdje na zvijezde laju dobro izdresirani ljudi

Danas i ovdje besmislena knjiga Ginisovih rekorda
naučno je štivo

Danas i ovdje pjesnici su peta kolona ljubavi
Danas i ovdje sveštenici pišu kolumne
u sedmičnicima za ekstremiste svih boja

Danas i ovdje grad je **Gesamkunstwerk**
Danas i ovdje vrhuni suvišnost Mocartove muzike
Danas i ovdje je kokoš starija od jajeta
Danas i ovdje je jaje starije od kokoši
Danas i ovdje djevice geometriziraju spolne organe
Danas i ovdje šah igraju penzioneri u parkovima
Danas i ovdje kibiceri vrše rokadu igrača
Danas i ovdje se igra šah bez mata

Danas i ovdje ja sam koji nisam
Danas i ovdje ja sam koji jesam
Danas i ovdje ja sam sam

Danas i ovdje prevara je lahko jedinstvo kaligrafije
Danas i ovdje Fridrih Niče gumicom briše

Genealogiju morala

Danas i ovdje najgledanije je Staljinovo pozorište
Danas i ovdje limeni pijetlovi lete u nebo
Danas i ovdje praznina uzvraća prazninom

Danas i ovdje usamljeni urlik pojedinca odjekuje
strašnije od jaukanja čovječanstva

Danas i ovdje malanholija je vječna kao prostitucija
Danas i ovdje ko nije oklevetan ne postoji

Danas i ovdje prostitucija je igranje dječije igre
Čovječe ne ljuti se

Danas i ovdje mafija švercuje djecom
Danas i ovdje nadriliječnici i lažni proroci su izvršno
tijelo morala

Danas i ovdje vodom pokajanja i milosti
umivaju se ratni profiteri
Danas i ovdje uspjeh je ne živjeti na cesti
i ne prositi za jesti

Danas i ovdje mraz je narodni pokrivač
Danas i ovdje pjevaju ode radosti djelima od gadosti
Danas i ovdje samo nam je Bog svjedok
Danas i ovdje mučitelji su ispod pazuha namirisani
diskretno

Danas i ovdje legalizacija prostitucije je pomak u

liberalizaciji estetskih i poetičkih načela
Danas i ovdje odlaze na sprovode i onima koje
nikad nisu upoznali

Danas i ovdje ljutnja je Mesalinin hir
Danas i ovdje Silvester Stalone piše historiju
Danas i ovdje izgnanici su glavni junaci filma
Missing in action

Danas i ovdje altruizam je kuglica u fliperu duše
Danas i ovdje Anselm Kenterberijski ontološki je
dokaz egzistencije Boga
Danas i ovdje triper je bolest slabovidih

Danas i ovdje zaljubljeno plešu
Elena Čaušesku i Pol Pot
Danas i ovdje
Samo danas i ovdje
Kao nikad i nigdje

Danas i ovdje bijeli miševi predskazuju budućnost
Danas i ovdje knjige plaše ljude
Danas i ovdje ludačke košulje modni su hit
Danas i ovdje nestale vade iz jama
Danas i ovdje Eva Klonovska identificira kosture
Danas i ovdje ne stanuje Jan Palah
Danas i ovdje samo melec skidaju sa naših lica
voštane maske

Danas i ovdje je vječno 00:00h
Danas i ovdje ljudi žive zašivenih usta

I sve je jednostavno.
Gdje završava čovjek,
počinje ništavilo
i onda,
u tišini,
čuje se mrmor crva,
mrmor pepela.

ČETIRI VJETRA

Ako nekada putnik neki
u dvorište ovo zaluta,
osjetit će četiri vjetra.

Sablaznija od trpeze puste,
od pokrštenih Maura,
od crne tačke što nestaje u se.

Kao antički bodeži
iz bolne nutrine,
klobukom naviru na usta.

Tvorevine bez lica
i hulje što proganjaju
iz proročanskih snovidica.

U lijevak se sliju modar, ili zelen?
Spiralnim otvorom
u glavu biju.

Pronašli im nisu
ni dna
ni kraljevske krune.

Njima se tajanstveno hrane
svi što izostaju
iz bune.

Nijemi sam svjedok,
bez uporišta.
Cvijet vođen.

Na okrajcima misli visim.
U uzletu leptir –
na vjetar priboden!

DVADESET GODINA NAKON RATA

Dvadeset godina nakon rata, sjedimo na klupi
kraj seoske prodavnice i pričamo.
Riječi nam, kao riblje kosti, zastaju u grlu.

Najgore je skoro prošlo. Skeleti su, napokon,
poslagani u plastične vreće. Najbliži rođaci
skupljaju ostatke odjeće, djeliće nagorjelih

dokumenata, vjenčano i ino prstenje.
Na ivici jame Hrastova glavica leži,
rasporena lopatom, larva gundelja.

Utroba žute mrlje odveć se sporo suši.
Nepodnošljivo je hladno i rana na ruci
Eve Klonovske počinje da se na ivici gnoji.

Dvije djevojke drže kišobran i gledaju
preko ramena. Rubovi noktiju pljačkaša
još uvijek se vide na džepovima mrtvaca.

Tamo gdje je trebalo da se nalazi granica
govora počinje da sagorjeva suho lišće i riječi
se beskrajno sporo uvijaju same u sebe.

Figure otrgnutih glava trče za svojim
sjenkama rubom bagremovog šumarka.
Vrijeme otiče ne otimajući se struji šutnje.

Raspadamo se kao ribe krepale na pijesku.
Lijepo vaspitane riječi ulaze u limenku usta
i poklopac za sobom oprezno spuštaju.

Ilhan Pačariz

Ilhan Pačariz, je rođen u Prijepolju 1983. godine.

Studirao je na Filozofskom fakultetu u Sarajevu gdje je diplomirao na Odsjeku za komparativnu književnost i bibliotekarstvo.

Objavio je tri pjesničke knjige.

Pored pjesničkih, piše i prozne i dramske tekstove, kao i književnu kritiku.

Zaposlen je u Muzeju u Prijepolju, gdje vodi muzejsku biblioteku.

VRTLOG

Prvog dana punoletstva došao sam na Lim,
reku u kojoj sam već sa osam ili devet godina
plivao s priličnom sigurnošću.

Bilo je oblačno i sparno.
Na mestu gde smo se obično kupali
nije bilo nikoga.

Po tragovima se videlo
da je tu kopao bager.
Verovatno je prethodnih dana
vadio šljunak namenjen za neko gradilište.

Nikoga nisam video ni na keju,
s one strane reke.
Nikoga nije bilo nizvodno,
na mostu,
koji vodi prema železničkoj stanici.

Skinuo sam majicu i spustio je na papuče.
Na meni je bio samo šorc za kupanje,
poput oblaka modar,
tog jutra kupljen.

Zagazio sam,
voda je bila prijatna,
ni hladna ni topla,
i ja sam uskočio u nju,
istovremeno s piskom voza
koji je ulazio u stanicu.

Uronio sam nakratko,
pa izronio i zaplivaov uzvodno.

Nešto nije bilo u redu.
Nešto me je vuklo ka dnu.

Noge su mi postale preteške:
neko mi je obuo osamnaest pari čizama.

Da je bilo još kupača,
videli bi samo moje šake koje su se,
u paničnoj gimnastici prstiju,
pojavljivale i nestajale.

Najstrašnije je bilo to što me je nešto
magnetski vuklo ka dnu,
na kom sam se odjednom našao.

Borio sam se da izronim na površinu,
ali što bih jače i očajnije zamahivao,
to bih bio lakše vraćen na dno.

Gotovo je, pomislio sam sa sigurnošću
kakvu ni pre ni posle toga nisam osetio,
i zagledao se u belutak ispred sebe.

Klen je promakao mimo mene.

Neke važne slike i lica su promicali.
Na jednoj od slika projektovanih na tom
kamenom portabl televizoru,
otac je osmogodišnjem meni govorio da,
ako upadnem u rečni vrtlog,
treba samo da se potpuno opustim
i da nipošto ne pokušavam da plivam
i voda će me izbaciti,
sama će me izbaciti,
je li mi jasno,
na šta sam klimnuo glavom.

Da tada, u poslednjem trenutku,
nisam naterao sebe da postignem
najviši stepen ravnodušnosti,
da se, nadajući se izbavljenju,
nisam zaista pomirio sa sudbinom,

da se u vrtlogu nisam poneo
kao pred medvedom,
ne bih ni, sve više gutajući vodu,
izronio na površinu reke
koju je tačkala kiša.

SLOBODA

Prvi posao koji sam radio nakon
diplomiranja, bilo je branje malina.

Tih dana ustajao sam u pet.
Crvene zore i tmurna neba
dočekivali su me kao nekog svog.
Vrlo malo trnja je bilo
tih jutara u mojim očima.

Ponekad bi se miris tek
napravljenih sendviča probio
kroz vilice rajferšlusa ranca,
dok bih se truckao u autobusu
koji me je vozio do malinjaka na brdu.
Pored mene je, jedva uguran
između dva špalira sedišta,
bio crveni bicikl kojim sam se,
po završetku radnog dana, vraćao u grad.

Mislio sam na taj dvanaestominutni
spust kroz šumu
kad bi mi pakleni oganj
tokom branja pripretio kolabiranjem,
ili kad bi se maline uvukle u
moje oči tako upečatljivo da sam ih
video i kad bih zažmurio.

U sumrak, pozdravljao sam se
sa drugim beračima, za koje me je
znoj vezivao poput krvi.
Oni su se potrpavali u kola,
ja sam sedao na bicikl.

Kada bih konačno počeo da
okrećem pedale, bio bih već
nadamak svetala grada,
u koji sam ulazio kao da mi je prvi put.

OKRNJENO OGLEDALO

Kada se pogledaš vidiš
načetost za koju se nadaš
da ti neće i ne može ništa.

Nije lako tumarati po ovim
predgrađima bez gradova,
u kojima su se započetost
i nedovršenost mnogo osilile.

U odsustvu poslovičnog bola,
dobro usoljene rane tužno svrbe.

Previše je amputiranih dana
oko kojih ne gravitira ništa.

A oni drugi dani i dalje traju,
u sve dubljim zaliscima i
reljefastim linijama čela.

Amar Ličina

Amar Ličina je rođen u Novom Pazaru 15. 8. 2001. Studira srpsku književnost i jezik na Državnom univerzitetu u Novom Pazaru. Piše poeziju i prozu. Objavljivao je u domaćim i regionalnim časopisima, portalima i zbornicima. Bio je finalist Festivala poezije mladih u Vrbasu i Ratkovićevih večeri poezije. Pobjednik je 56. Festivala poezije mladih u Vrbasu. U izdanju SKC Kragujevac u ediciji „Prvenac“ 2022. objavio je zbirku poezije „Mera stvari“, za koju je dobio nagradu „Matićev šal“ i bio u užem izboru za nagradu „Đura Jakšić“. Poezija mu je prevedena na francuski i engleski. Uređuje blog za poeziju „Libela“ Navija isključivo za FK Novi Pazar.

POČECI

I crvljiva jabuka zaplaka
žali što ne ostade cvet.

I oronula kuća
žali što ne ostade temelj.

I carstvo koje propada
zažele da opet bude malobrojno pleme.

I hartija na kojoj pišem
žali što nije ostala drvo.

I drvo bi htelo
ponovo u seme.

I filozofija bi na agore.

I književnost bi natrag, na ploče.

I reka žali
što nije ostala izvor.

Jedino vreme
nema za čim da žali, nema gde da se vrati.

GRANICE

Ostavi nas od prestola daleko!

Perikle, nikada se nije popeo na Olimp,
niti je poslao planinare.
Ko zna koliko bi trajalo Zlatno doba
da je stigao glasnik sa osvojenog Olimpa.

Ramzes II se nikad nije popeo
na kamen Benben,
kako bi dokazao svoje tvrdnje,
ne bi mogao ni da je hteo.

Najzad, vizantijski car Vespazijan
na samrtni je rekao:
Mislim da postajem bog!
Demanti je brzo stigao.

Ostavi nas, Bože, od prestola daleko!

SLIKARI

Nisu sve slike naslikane
da bi bile okačene o zid.

Slepi slikar naslikao je Troju.
Slikar iz Vajmara naslikao je Fausta.

Slikar imenom Zbignjev
naslikao je gospodina Kogita.

Slikari žedni slave naslikali su države.
Slikari žedni poroka naslikali su bordele.

Veseli slikari su naslikali radost i mir
i te slike vise na njihovim licima.

Zverski slikari su naslikali genocide
i te slike rastu u glavama generacija.

Nije lak zadatak na plećima slikara:
oni slikaju slike svih ovih slikara.

Marija Radusinović

Marija Radusinović, rođena 1997. godine u Podgorici. Fakultet likovnih umjetnosti i postdiplomske studije završila je na Cetinju, u klasi profesora Ratka Odalovića. Izlagala je u Poljskoj, Portugalu, Narodnom muzeju Crne Gore, na Cetinju, Herceg Novom. Članica je Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore.

Filip Grinvald

Filip Grinvald, je rođen 1984. godine u Beogradu. Studirao je pozorišnu režiju na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu, u klasi prof. Egona Savina. Diplomirao je 2007. godine režijom predstave *Mirandolina* Karla Goldonija u produkciji Narodnog pozorišta u Somboru. U toku i nakon studija režirao je više predstava u profesionalnim pozorištima u Srbiji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Hrvatskoj.

Predstave su gostovale u regionu i učestvovala na brojnim festivalima. Predstava *"Mali bračni zločini"* Erika Emanuela Šmita gostovala je širom sveta. Godine 2008. dobio je nagradu za najboljeg mladog reditelja na 48. Internacionalnom teatarskom festivalu MESS Sarajevo za režiju predstave *"Staza divljači"* Franca Ksavera Kreca u produkciji Narodnog pozorišta Republike Srpske. Godine 2010. dobio je nagradu Neda Depolo za kreativni doprinos radio izrazu Radio Beograda, za dokumentarnu radio - dramu *"Mnogo hteo, mnogo započeo"*. Od novembra 2016. do novembra 2017. godine bio je umetnički direktor Akademskog pozorišta AKUD Branko Krstanović. Od 2015. do 2020. Godine bio je edukant u okviru treninga za Integrativnu Art Psihoterapiju koji vodi prof. dr. Snežana Milenković. Član je Eurodrama, komisije za pozorišno prevodilaštvo. Od 2009. do 2015. godine bio je asistent, a od 2015. do 2020. godine docent na predmetu Pozorišna režija na Katedri za pozorišnu i radio režiju na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu.

Dobrivoje Stanojević

Dobrivoje Stanojević, profesor na Fakultetu političkih nauka u Beogradu. Knjige: *Forma ili ne o ljubavi*, *Retorika „Zlatnog runa“*, *Stilistika „Zlatnog runa“*, *Medijska eristika i javni diskurs*, *Retorika i politika* (sa R. Životićem), *Zbivanje neobičnog događaja*, *Bežanje od smrti*, *stil i književna demonologija* Miodraga Bulatovića, *Svisnuti od života* (stil i paradoksi poezije Rista Ratkovića, Mediji i život bez smisla (sa M. Đorđevićem), *Sokrat vežba nestajanje*, *Horoskop nježnosti*, *Antologija srpske poezije do Drugog svjetskog rata – Parnas iskosa*, *Antologija savremene srpske poezije – Pezija i poslednji dani i Smedrevska jesen* pozna. Koautor je romana *Pod senkama baobaba* (sa Borisom Đuricom), Dobitnik Nagrde za književnu kritiku *„Milan Bogdanović“* i Nagrade za poeziju *„Zlatne strune“* na Smedervskoj pesničkoj jeseni.

Nađa Durković

Nađa Durković, završila je Filološki fakultet u Beogradu – grupa za jugoslovenske i opštu književnost. Autorka je knjiga *Crna Gora – moja postojbina, Crnogorska književnost*; Centar za iseljenike, Podgorica, 2011. i knjige *Crnogorski–srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost za drugi i treći ciklus osnovne škole* – andragoški priručnik za nastavnike/nastavnice, Centar za stručno obrazovanje, 2018. Koautorka je desetak knjiga u kojima se populariše obrazovanje.

Piše tekstove za zbornike, časopise i listove iz oblasti metodike književnosti i nauke o književnosti.

Članica je Odbora za obrazovanje u CANU i međunarodne organizacije IAIMTE – *International Association for the Improvement of Mother Tongue Education*.

Bila je predavač na na trećoj međunarodnoj konferenciji Nove tehnologije u obrazovanju, 2016. u Beogradu – tema: *Udžbenici u DAISY formatu i inkluzivna nastava u Crnoj Gori*.

Inicirala je pokretanje većeg broja biblioteka u izdavačkoj kući Zavod za udžbenike i nastavna sredstva – Podgorica i urednica je velikog broja izdanja ovog izdavača.

Radoman Čečović

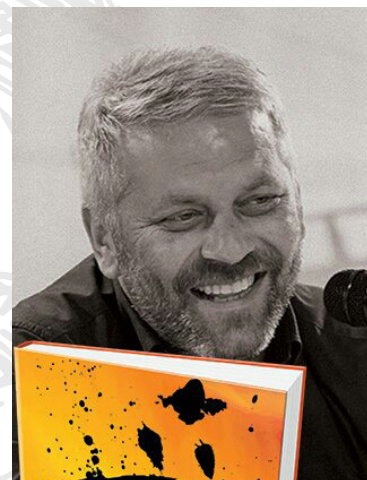
Radoman Čečović, rođen je 1979. godine u Pavinom Polju kod Bijelog Polja. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Nikšiću (Odsjek za srpski jezik i književnost). Objavio je knjige: *Krivotvorene pjesme*, *Priče o malim i velikim čudima* (sa Kemalom Musićem), *Emplozija*, *Podzemne vode* i jedan je od autora *Čitanke s elemntima teorije književnosti za prvi razred srednjih stručnih škola* i *Čitanke za drugi razred srednjih stručnih škola*. Dobitnik je nekoliko književnih nagrada. Bio je predsjednik Savjeta JU Ratkovićeve večeri poezije.

Olga Vojičić-Komatina

Olga Vojičić-Komatina rođena je 4. januara 1978. godine u Nikšiću. Doktorirala je 2016. godine na Filološkom fakultetu u Nikšiću. Učesnik je brojnih međunarodnih naučnih skupova u zemlji i inostranstvu, a bila je i gostujući profesor na Katedri za južnu slavistiku Humboldt univerziteta u Berlinu, gdje je održala predavanje o imagološkom aspektu Njegoševog djela *Gorski vijenac*. Takođe je bila učesnik međunarodnog naučnog simpozijuma pod nazivom *Susjedi, susjedstva, prostori susreta i sukoba*, koji se održao oktobra 2022. godine u Krakovu (Jagelonski univerzitet). Honorarno sarađuje i sa školom jezika Educo Centar, u svojstvu predavača crnogorskog jezika, a od 2021. godine honorarno i kontinuirano sarađuje i sa Francuskim institutom u Podgorici, gdje je angažovana kao predavač crnogorskog jezika određenim grupama stranaca iz Delegacije Evropske unije i ambasade Francuske. Živi u Podgorici, radi na Filološkom fakultetu u Nikšiću i na Fakultetu dramskih umjetnosti na Cetinju gdje drži predmete: Opšta književnost I i II, Poetika književnog djela I. Andrić/M. Crnjanski i Pisanje književne kritike (časovi dati u okviru zvanja docenta) i predmete: Južnoslovenska drama i pozorište I i II, Crnogorska drama i pozorište I i II I Savremena dramaturgija I i II (u funkciji pozajmljenog predavača sa Filološkog fakulteta).

Objavila je knjigu „Crnogorska poezija između dva svjetska rata“.

Obrad Nenezić

Obrad Nenezić, diplomirao je Akademiju umetnosti u Beogradu, odsjek - dramaturgija, u klasi profesora Siniše Kovačevića; Doktorand FDU u Beogradu, odsjek - teorija dramskih umjetnosti, medija i kulture; Scenarista dugometražnih filmova: „Balkanska braća“ i „As pik“, koji je prvi crnogorski predstavnik za Oskara; Autor je dramskih tekstova: „Jelena Savojska“, „Prolječna žetva“, „Neženje“ i „Kruna“, kao i autor pozorišnih predstava: „Persone non grate“ i „Ždera iz kontejnera“ (Nikšićko pozorište), „Sveti i prokleti“ i „Palastura“ (Kulturni centar Bar i Barski ljetopis), „Gorska drama“ (Centar za kulturu Tivat i Purgatorije), „Kontraevolucija“ (KIC „Budo Tomović“ i JU „Zahumlje“), „Ekselencije“ (KIC „Budo Tomović“), Antikabare „Džentlmen“ (KIC „Budo Tomović“ i Kulturni centar Bar) i „Nobelovci“ (Bjelopoljsko pozorište); autor je knjiga poezije: „Pisma gospođici M“, „Poezija“ i „Centar mog svijeta“; kao i romana: „Ljetopisje zaboravljenog grada“, „Osmijeh za Mariju Mihailović“, „Šetači po mjesecu“ i „Deset za jednog“.

Vanja Kovačević

Vanja Kovačević, čovjek čiji se rad proteže kroz više kulturoloških dimenzija. Vanja Kovačević je ličnost koja svojim radom i doprinosom u novinarstvu, filozofiji, književnosti, pozorištu i televiziji doprinosi bogatom kulturnom miljeu savremene Crne Gore. Njegove kritike i eseji ne samo da osvjetljavaju ključna djela i autore, već podstiču i kritičko preispitivanje i šire razumijevanje kulture. Kovačević svojim jedinstvenim pristupom, koji se proteže od štampanih do elektronskih medija, izdvaja se kao glasnik moderne kulture, a njegova sposobnost da poveže različite umjetničke i intelektualne sfere čini ga jednim od ključnih figura u oblikovanju kulturne scene ne samo u Crnoj Gori, već i šire.

Anđela Bulajić

Anđela Bulajić rođena je 1995. na Cetinju. Godinu dana studirala je svjetsku književnost na Filološkom fakultetu u Beogradu, a zatim je završila studije pozorišne i filmske produkcije na Fakultetu savremenih umjetnosti u Beogradu. Bila je član književnih kružoka iz Beograda, gdje je čitala svoju poeziju. Bila je članica Foruma mladih pisaca KIC-a „Budo Tomović”. Pjesme su joj objavljene u šestom i sedmom zborniku mladih pisaca KIC-a, u elektronskom izdanju Vavilonske biblioteke, Čovjek- časopis, Kuš časopis i u zborniku Rukopisi 44, 45 i 47. Dobitnica treće nagrade na konkursu biblioteke „Braća Nastasijević”. Finalistkinja na konkursu Trećeg trga, za zbirku poezije, 2022.godine. Dobitnica je prve nagrade za zbirku poezije na konkursu „Ratkovićeve večeri poezije”. Na konkursu izdavačke kuće „Raštan” dobila je nagradu za najbolji neobjavljeni roman. Trenutno radi u E televiziji kao novinar i producent.

Petar V. Arbutina

Petar V. Arbutina rođen je u Užicu 1968. godine. Od 1996. do 2000. urednik za književnu kritiku u časopisu Književna reč. Od 2001–2004. urednik za književnu kritiku i esejistiku u Književnim novinama. Od 2004–2008. član redakcije zrenjaninskog časopisa Ulaznica i revije za književnost Sent. U istom periodu urednik za književnu kritiku i esejistiku u pljevaljskom časopisu Mostovi. Od 2005. do 2009. glavni urednik Grafičkog ateljea Dereta iz Beograda. Od 2009 u JP «Službeni glasnik» šef Redakcije časopisa; izvršni direktor izdavaštva u JP «Službeni glasnik» (2011-2013); urednik u Redakciji knjiga u JP «Službeni glasnik» (2013-2015); od marta 2015, ponovo radi na mestu Izvršnog direktora u Sektoru za izdavanje knjiga u JP Službeni glasnik. Uređivao knjige i sarađivao na novim izdanjima sa najznačajnijim imenima srpske književnosti i nauke; Miloradom Pavićem, Momom Kaporom, Vladetom Jerotićem, Svetislavom Basarom, Vidosavom Stevanovićem, Ratkom Adamovićem, Milovanom Danojlićem, Milovanom Vitezovićem, Radovanom Popovićem... Bio je član mnogobrojnih žirija. Dobitnik je nekoliko važnih nagrada : „Milutin Uskoković“, „Čamil Sijarić“, „Srpsko pero“, „Laza Lazarević“, „Zlatni beočug“ , itd... Kao urednik i redaktor do sada je potpisao više od 300 knjiga. Objavio je više od 200 bibliografskih jedinica: eseja, priča i književnih kritika, u domaćim i stranim časopisima. Priče i eseji prevedeni su mu na engleski, nemački, mađarski, bugarski, francuski i slovenački jezik. Živi i radi u Beogradu.

Omer Mičijević

Omer Mičijević rođen je 2.7.1975. godine u Mostaru. Agresija na RBiH ga je zatekla kao učenika drugog razreda Srednje elektrotehničke škole u Mostaru, nakon čega se aktivno uključuje u odbranu jedine domovine i period od 1992 do 8.7.1995., kada biva teško ranjen (Ljeljen, Treskavica), provodi u izviđačko-diverzantskim jedinicama Armije RBiH. Paralelno sa ratovanjem završava srednju školu i upisuje Pedagošku akademiju na Univerzitetu „Džemal Bijedić“ u Mostaru i 1996. godine stiče zvanje nastavnika bosanskog jezika i književnosti. 2017. godine na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta „Džemal Bijedić“ stiče zvanje diplomirani bibliotekar. Od 1996. do 2022. radi kao nastavnik i školski bibliotekar u OŠ „Gnojnice“ u Mostaru. Od februara 2022. godine obavlja funkciju direktora Narodne biblioteke Mostar. 2023. objavio zbirku poezije „Svjedoci“. Urednik više publikacija iz oblasti bibliotekarstva i autor programa „5 dana bez ekrana“, kao i organizator seminara i konferencija iz oblasti bibliotekarstva!

Elijas Rebronja

Elijas Rebronja je rođen 1968. godine u Beranama, Crna Gora. Osnovnu i srednju školu završio u Novom Pazaru. Diplomirao na Filološkom fakultetu u Prištini na odsjeku za jugoslovenske književnosti i srpskohrvatski jezik 1995. godine. Otac troje djece.

Radio kao profesor u osnovnoj školi „Rifat Burdžović Tršo“ u Novom Pazaru, a potom i u novopazarskoj „Gimnaziji“ na mjestu profesora književnosti, bosanskog i srpskog jezika. Osnivač i urednik prvog lista za učenike osnovne škole i osnivač i urednik omladinskog lista „ARX“. Radio u novopazarskoj televiziji „Jedinstvo“ kao urednik emisija iz kulture i novinar, dopisnik „Instituta za rat i mir iz Londona“ i „Alternativne informativne mreže iz Pariza“. Radio na mjestu glavnog urednika magazina „Parlament“ i obavljao funkciju direktora „Regionalne radio televizije Novi Pazar“.

Radio kao debatni trener „Asocijacije za kreativnu debatu“ i regionalni koordinator NVO „Grupa 484“ iz Beograda na projektima osnaživanja izbeglica i interno raseljenih lica, kao i na projektima edukacije srednjoškolske omladine.

Obavljao funkciju predsjednika Odbora za obrazovanje Bošnjačkog nacionalnog vijeća. Radio kao koordinator na izradi nastavnih planova i programa za prvi i drugi ciklus u nastavi na bosanskome jeziku. Kao član ekspertskog tima sa predstavnicima Ministarstva prosvjete Republike Srbije radio na implementaciji nastave na bosanskome jeziku.

Obavljao funkciju urednika svih izdanja na bosanskom jeziku i funkciju šefa resora za obrazovanje Bošnjačkog nacionalnog vijeća. Urednik 60 udžbenika za nastavu na bosanskom jeziku u Republici Srbiji.

Jedan od osnivača Sandžačke demokratske partije, obavljao funkciju generalnog sekretara SDPa i njen dugogodišnji član. Jedno vrijeme bio politički direktor Sandžačke narodne partije, a potom predsjednik Gradskog odbora Socijaldemokratske partije Srbije za Novi Pazar.

Autor i koautor tri udžbenika, Čitanki za bosanski jezik za peti i šesti razred osnovne škole i drugi razred srednje škole i autor monografije o Novom Pazaru „Bujrum u Novi Pazar“ , „Stari majstori Jeni Pazara“ i „Etimološko porijeklo naziva pojedinih naseljenih mjesta u Novom Pazaru“.

Dobitnik Specijalnog priznanja Bošnjačkog nacionalnog vijeća za izuzetan doprinos u procesu implementacije školstva na bosanskome jeziku.

Direktor Bošnjačkog instituta za nauku, kulturu i umjetnost. Autor brojnih izložbi, recenzija djela, prikaza i osvrti. Učesnik i organizator mnogih domaćih i međunarodnih okruglih stolova i naučnih skupova.

Trenutno radi na mjestu direktora Narodne biblioteke „Dositej Obradović“ Novi Pazar.

Moamer Kasumović

Moamer Kasumović, glumac, rođen je 1981. u Bijelom Polju. U Sarajevu je završio Petu gimnaziju i Akademiju scenskih umjetnosti. Prvi glumački honorar dobio je u 21. godini, zaigraoši u filmu Srđana Vuletića "Ljeto u zlatnoj dolini". Drugi njegov dugački film je "Dobro uštimani mrtvaci", te kratki filmovi "Prva plata" i "Anđeo i amnezija" Slavu je postigao igrajući u popularnoj seriji "Lud, zbunjen, normalan", koju je režira Elmir Jukić prema scenariju Feđe Isovića. Publika je imala priliku vidjeti ga i u predstavi "Priviđenje iz srebrnog vijeka" Almira Bašovića koju je režirao Sulejman Kupusović, te u predstavi "Cirkus inferno" Almira Imširevića koju je režirao Pjer Žalica, te u predstavi "Žaba". Igrao je u mnogim filmovima i predstavama na prostorima bivše Jugoslavije.

Omar Bajramspahić

Omar Bajramspahić, rođen je 1994. godine u Bijelom Polju. Diplomirao je na Fakultetu dramskih umjetnosti Cetinje, odsjek- gluma, u klasi profesora Branislava Mićunovića. Stalni član ansambla Gradskog pozorišta u Podgorici je od 2020. godine. Igrao je u mnogim filmovima, predstavama i TV serijama, među kojima su najvažniji "Besa", "Biser Bojane", "Grudi" itd.

**NAGRAĐENI AUTORI RVP
DO 27 GODINA**

PRVA NAGRADA ZA PJESNIKE DO 27 GODINA

Jelena Kljajević

BUKAGIJE U NOĆI

Bile su noći strahovite,
oluje bjesnile,
oluke neumorno zalivale,
bile su tame besane.
U sve nesane glave prodrle.
Podzemne vode
napajaju vijuge koje su žednile
do besvijesti.
Nesanice ili neke ptice
mukom donesene, iskonskom
vodom kao ribe oprane –
sada čiste kao okupano bepče.
U sumrak nekad zaboje nepca,
čovjek bi da plače i da se sustegne
jednotrenutno.
Kakve su to bukagije od prijenosnog
nebeskog plašta?
I pokriješ se, bi da o nečem misliš,
a dolazi drugo, prokleta, da pomuti,

da zaprlja kožu s mirisom rose
i poljskog cvijeta. O, nemoj noćas,
nemoj na umorne oči!
... Jutro. Nešto si lijepo sanjao, nije bila opsjena.
Umiju noći biti purpurne, i dukatom,
i zvijezdom ukrašene.
Samo da nijesu skvašene
ganglije ove glave što bi nekad rado
s one visi kao Skočidjevojka.
Bože!
Samo da nijesu utopljene u so.

GLASOVI KOJI BRODE

Na prozirnim je koljenima gorjelo sve ljudsko što
skupljasma u ostacima života.
Pele su se po nama vrane bijele, tražile su hljeba za
jutarnje pjevanje.
Po dežurnim prstima lupali su klaviri, a majsko cvijeće
širilo se srčanim poljima.

Moja izubijana, dotrajala, izgorjela dušo!
Svi te plamenovi odagnaše s izvorišta s kog si pila.
Opekoše ti zlatno grlo, to naručje lastavičino, gnijezdo
ptića njenih.
Na prozorima te tražim, da nijesi skočila u ambise onih
brda ka kojima brode gladni mornari?
Sve migolje mi migoljaju po plećima i navlače mreke na
zjene da ne vidim.
Sva vidjela ovosvjetska nijesu ugašena, većina ih je
zaspala ili umorena.
Pletiva čekaju igličaste ruke u vunama.
Pjesme grleno biju o oluke.
Džemper se uveliko griju na stijenama, vjetrovi
zapluskuju morske talase.
Borbe se mrse o so i gutaju odbleske horizonta.
Ruke vješto guraju sidra da ne utope preostale aorte.
Mali obrazi plaču za mamama.
Sve sniva.
Samo pozorište priprema komade.

PORAZNI ZVUCI ZA MRTVIMA

Za dvominutno ćutanje i ruke skrštene na grudima
sve gorske nemani kliču i viču ka poljima suzama
pokropljenim.
Majsko cvijeće već hrli iz februara ka ljetu,

jer što da ne vrisne pupoljak, kad može čovjek?
Ambari zaboravljenih poljubaca skupljaju prašinu u
nečijim grudima.
Za časak sreće dovoljno je otkloniti zablude
čovječanstva
da je bolje ljubiti uveče, da je lakše spavati bez sreće.
Samotni vuci trzaju svoje ovce i s užitkom ih dave za
vratove.
Posmatrača nema.
Samo se čuju jauci iz koliba dotrajalih vremenom,
oplakanih kamenom.
Ječe daljine za našim koracima.
Još Alpima pronose divljač u korist višeg dobra.
Sanjalački pogledi se bude i zaspivaju na tvrdim
podlogama.
Krvvari zemlja za žrtvama.
Vuci rastržu duše koje su u koroti.
Nema nikog. Nikog nema da čuje.
Vojevanju nije kraj.

DRUGA NAGRADA ZA PJESNIKE DO 27 GODINA

Julija Mijušković

KATARZA

Šta je "horror vacui"
naspram malih paučinstih tvorevina
što izgrađuju
velike mape kosmosa,
pred kojima i Hefest poklekne
i spoji ruke, moleći se?

Bezimena boginja ne traži žrtvu,
ni vječne vatre Olimpa,
ili Saturnove prstenove sudbine.
ušunjavaj se u male Kasinijeve pukotine
na svom tijelu kao miš, ili nečujni moljac,
i ne čami: vjekuj grickajući
sopstvenu sudbinu!

Korpuskula tvoje egzistencije
biće kao supernova,
kao vaskrsnuće samosvijesti
spremne za materijalno

breme života.
Ostavi pijesak da ti klizi
kroz šake, propusti i vrijeme i sebe,
prvo svitanje Svijeta
dočekaj pokrivajući se
debelom korom mozga, i doživi
sopstvenost iznutra.
Budi u oku posmatrača,
bezvremenost i postojanost
nek ti budu vrline, a poniznost uporište
u traženju odgovora na pitanje ko sam.
Dotakni srž zenicom oka
i ne ustukni pred svojom! Iznjedri
hrabrost i suoči se sa sobom, jer

znaš njeno ime,
klekni, i moli se
gledajući gore, iznad sebe.
Shvatićeš da si na dnu
svog stomaka.
Prva kosmička nit je krenula od tebe.

ČEZNEM

da legnem kraj tvojih nogu
i operem teret
vodom boje kajanja
a ukusa teškog kao gvožđe,
pale u oko
kao riječ na dušu,
kao kap vina u čistu vodu,
i pretvorim se
u morski talas
koji odlazi od pučine
prvom osekom, tebi,
na horizontu.

Čeznem
da legnem kraj tvojih nogu
i da plaćem
kao dijete.

UTROBA

Poželim da se zavučem pod svoju kožu
i da ne osjetim hrapavost
života na jagodicama prstiju;

zatim se ugrizem za jezik,
da ne izazovem efekat leptira,
i nastavljam da hranim
zidove stomaka teškim kamenjem.

Utrobu ipak čuvam bolje od duše.
Ulazim u nju samo do koljena,
širim je koracima do propadanja svoda
i ponekad, dok posmatram rađanja
crnih rupa u svojoj glavi,
upitam kosmos naglas

da li se nekada ugrize
za jezik?
Razmišlja li o krizi modus vivendija
kada neba počnu da padaju
do naših peta?

Krije li od mene grube obrise vremena
u svojim rebrima,
dozvoljava li miševima
da grickaju planete i zvijezde do nestajanja?

Znam, kamen sam mu u stomaku.
Krijem se ispod svoje kože,
moja utroba je pod njegovim nogama.

TREĆA NAGRADA ZA PJESNIKE DO 27 GODINA

Sofija Kirsanov

KAO I SVI VELIKANI

kroz mladost jurcam
neukusno krvožedno
nepristojno nježno
za jednog antihrista
previše stvari mi je sveto
i potajno volim kada pjevaju ptice
iza očiju gajim bjesnilo
u očima ljubav
vole me loši ljudi
mrze me dobri i tihi
iz mene furi saučešništvo
divan sam dječak i izuzetna žena
uprkos spoljnopoličkim datostima
ruska krv u meni struji i miriše
uprkos učtivosti i dobrom vaspitanju
želim jednom uglednom čovjeku
čeljustima da rastrgnem ženu
svoje tajne u kafani
povikujem među žbirovima

tuđa opšta mjesta
čuvam među rebrima
vrlo lako odem
a još lakše ostajem
živim imenicu izvedenu
od glagola ginuti
i niz slučajnih pridjeva
uhvaćenih u prolazu
trpam u životopis

SVEKOLIKI IMPERATOR DUVA SVJEĆICE

2016.
kad porastem želim da budem ideolog
trener odanosti i pjesnik-vođa
da dirigujem srčanim mišićima
i zauzdam umove 16 miliona ljudi

2030.
neću biti prorok niti otac istorije
gledati u prošlost znači krojiti budućnost
a gledati u budućnost rasparčati prošlost
najteže je zauzdati vrijeme u pokretu

2034.
glavni trg je ogledalo svakog grada
a glavni grad ogledalo vladara
na mom trgu bi stajala vješala
fontane ne donose sreću

2041.
dekretom bih naredio
lov na sopstvenu glavu
i proglasio vanredno stanje
kad bi ona otišla od mene

2044.
hoću da gledam hramove kako niču
u čast moje mrtve drage
da joj odu uklešem u kamen
da je sriču djeca kad postaju ljudi

2047.
neću da se kunem u ustav ni u svetu knjigu
nego u svoju prvu zbirku
jasno i glasno:
svečano se zaklinjem da ću biti Čovjek

2048.
opustošite svaku zemlju
svaki kutak
u koji je kročila
osim moje sobe

2048.
sagradite aleju počasnih građana
zasadite bijele ruže
ponesite je tamo
i ostavite pored jedno mjesto prazno

2049.
sahranite u uglu moga starog druga
šta mari što nije bio odan partiji
i što je previše volio da pije
činio je to u ime pjesme

2050.
uručite po plaketu
svim narodnim umjetnicima
ko je primi s radošću
strijeljajte ga na mjestu

2051.
svakom djetetu u kolijevci
iskopajte oba oka
da uvijek slušaju
i nikad ne saznaju šta znači ljepota

2053.
želim da sam manje čovjek
to nije u opisu ovog posla

2054.
najbolji gardista počasne garde
ima da me objesi na trgu
da mi puca u glavu
da me šutne među bijele ruže
i promumla: vječna pamjat, druže

PRIMUS INTER PARES

Jednom ću ti, svakako, reći:
Zbog jednog pedlja tvoga bedra
letjele su glave turskih vojskovođa
po crnogorskim klancima.

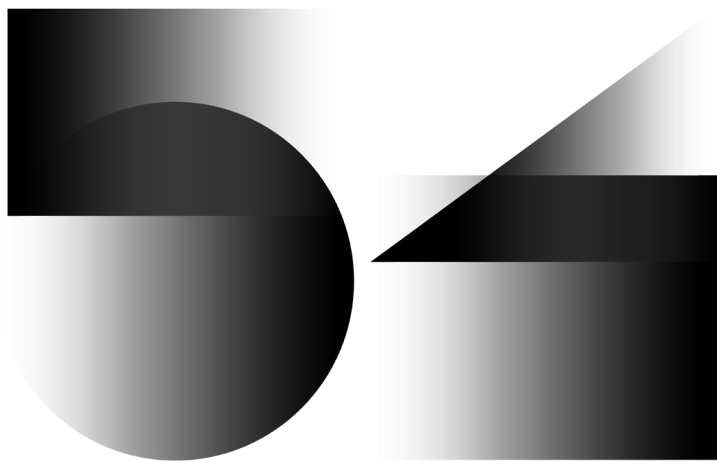
Zemlja se, od Velikog praska,
vrti oko tvoga struka
okreće se oko sebe
da bi ga gledala kako se njiše.

Jedno afričko pleme se moli,
gladno, oko vatre,
i šapuće nešto, o tvojoj kosi,
na jeziku samo njima znanom.

Mjesec se, u zoru, predaje pred tobom
i odlazi u izgnanstvo dok ga ne poželiš na koži.
Svaka se planina u nebo diže
podražavajući gordost tvoga risa.

Zora zarumeni od tvoje nagote
pokojnici ustaju s odra oči da ti vide.
Od tvog naglog okreta Orfej je umro
prije no što je stigao u Had.

Sve sudije ovog svijeta sude
po tvojoj volji, neizrečenoj
I reći ću ti šta od toga staje u zakon
i šta o tome mislim i znam.

Ratkovićeve večeri poezije